

AUGLÝSING um orkusáttmála.

Hinn 20. júlí 2015 var portúgalska utanríkisráðuneytinu afhent fullgildingarskjal Íslands vegna samnings um orkusáttmála sem gerður var í Lissabon 17. desember 1994. Samningurinn öðlaðist gildi gagnvart Íslandi 18. október 2015.

Samningurinn er birtur sem fylgiskjal með auglýsingu þessari.

Þetta er hér með gert almenningi kunnugt.

Utanríkisráðuneytinu, 9. desember 2021.

F. h. r.
Martin Eyjólfsson.

Anna Jóhannsdóttir.

Fylgiskjal.**SAMNINGUR
UM ORKUSÁTTMÁLA****FORMÁLSORÐ**

Aðilar að samningi þessum,

með hliðsjón af Parísarsáttmálanum um hina nýju Evrópu sem undirritaður var 21. nóvember 1990,

með hliðsjón af Orkusáttmála Evrópu sem samþykktur var með lokasamþykkt Haagráðstefnunnar um Orkusáttmála Evrópu sem undirrituð var í Haag 17. desember 1991,

sem minnst þess að allir aðilar að undirritun lokasamþykktar Haagráðstefnunnar skuldbundu sig til að vinna að framgangi markmiða og meginreglna Orkusáttmála Evrópu og að koma á og auka samvinnu sín á milli svo fljótt sem auðið er með því að vinna í góðri trú að samningi um orkusáttmála og bókunum við hann og sem vilja reisa þær skuldbindingar sem felast í þeim samningi á traustum og bindandi alþjóðlegum lagagrundvelli,

sem vilja jafnframt festa í sessi rammaáætlun til uppbyggingar sem nauðsynleg er til að framfylgja þeim meginreglum sem settar eru fram í Orkusáttmála Evrópu,

sem vilja hrinda í framkvæmd þeirri grundvallarhugmynd frumkvæðis Orkusáttmála Evrópu sem er að örva hagvöxt með ráðstöfunum sem miða að því að auka frelsi til fjárfestinga og orkuviðskipta,

sem staðfesta að samningsaðilar leggja mjög ríka áherslu á að landsbundin meðferð og bestukjara-meðferð komi til framkvæmda með virkum hætti og að fullu og að þeir muni fylgja þessari stefnu þegar stofnun fjárfestinga á sér stað eftir að viðbótarsamningur þar að lútandi hefur verið gerður,

sem hafa hliðsjón af því markmiði að auka áfram frelsi í alþjóðaviðskiptum og þeirri meginreglu að forðast mismunun í alþjóðaviðskiptum, svo sem kveðið er á um í hinu almenna samkomulagi um tolla og viðskipti (GATT) og gerningum því tengdum og svo sem að öðru leyti er kveðið á um í samningi þessum,

sem eru staðráðnir í að fjarlægja í áföngum tæknilegar, stjórnsýslulegar og annars konar hindranir í viðskiptum með orkugjafa og -vörur og með búnað, tækni og þjónustu sem þeim tengjast,

sem horfa til hugsanlegrar aðildar þeirra samningsaðila sem eru ekki aðilar nú þegar að hinu almenna samkomulagi um tolla og viðskipti að því samkomulagi og sem eru áfram um að koma á viðskiptasamningum til bráðabirgða sem munu hjálpa þessum samningsaðilum og hindra þá ekki í því að búa sig undir slíka aðild,

sem hafa hugföst réttindi og skyldur tiltekinna samningsaðila, sem eru jafnframt aðilar að GATT og gerningum því tengdu,

sem hafa hliðsjón af samkeppnisreglum varðandi samruna, einokun, samkeppnishamlandi viðskiptahætti og misnotkun á markaðsráðandi stöðu,

sem hafa hliðsjón af samningnum um að dreifa ekki kjarnavopnum, viðmiðunarreglum kjarnabirgja og öðrum alþjóðlegum skuldbindingum eða samkomulagi sem miðar að því að hindra útbreiðslu kjarnavopna,

sem viðurkenna nauðsyn á sem skilvirkastri leit að, framleiðslu, umbreytingu, geymslu, flutningi og dreifingu á og notkun orku,

sem minnst rammisamnings Sameinuðu þjóðanna um loftslagsbreytingar, samningsins um loftmengun sem berst langar leiðir milli landa og bókana við hann, auk annarra alþjóðasamninga um umhverfismál sem tengjast orkumálum og

sem viðurkenna vaxandi og knýjandi þörf á ráðstöfunum til verndar umhverfinu, þar með talin lokun orkumannvirkja og förgun úrgangsefna og nauðsyn á markmiðum og viðmiðum í þessu skyni sem samkomulag er um á alþjóðavettvangi,

HAFA ORÐIÐ ÁSÁTTIR UM EFTIRFARANDI:

I. HLUTI

Skilgreiningar og markmið.

1. gr.

Skilgreiningar.

Í samningi þessum er merking eftirfarandi hugtaka sem hér segir:

1. „Sáttmáli“: Orkusáttmáli Evrópu sem samþykktur var með lokasamþykkt Haagráðstefnunnar um Orkusáttmála Evrópu sem var undirrituð í Haag 17. desember 1991. Undirritun lokasamþykktarinnar telst jafngilda undirritun sáttmálans.
2. „Samningsaðili“: ríki eða svæðisstofnun um efnahagssamvinnu sem hefur samþykkt að vera bundin af samningi þessum og sem samningurinn hefur öðlast gildi gagnvart.
3. „Svæðisstofnun um efnahagssamvinnu“: stofnun, sem ríki koma á fót og fengið hefur valdheimildir frá aðildarríkjum sínum að því er varðar málefni sem sum hver heyra undir samning þennan, þar með talið vald til að taka ákvarðanir sem eru bindandi fyrir ríkin að því er þau málefni varðar.
4. „Orkugjafar og -vörur“: þeir hlutir, samkvæmt samræmdri tollskrá tollasamvinnuráðsins og sameinaðri nafnaskrá Evrópubandalaganna, sem taldir eru upp í viðauka EM.
5. „Atvinnustarfsemi í orkugeiranum“: atvinnustarfsemi sem varðar leit, nám, hreinsun, framleiðslu, geymslu, flutninga á landi, flutning, dreifingu, verslun, markaðssetningu eða sölu orkugjafa og -vara, að undanskildum þeim sem taldar eru upp í viðauka NI eða tengjast hitaveitu til margra bygginga.
6. „Fjárfesting“: hvers kyns eign sem fjárfestir á eða ræður yfir beint eða óbeint og tekur til:
 - a) áþreifanlegra og óáþreifanlegra eigna, lausafjármuna og fasteigna og annarra eignarréttinda, s.s. leigumála, veðréttinda, veðbanda og trygginga,
 - b) félags eða fyrirtækis, eða hluta, hlutabréfa eða annarrar hlutafjárþátttöku í félagi eða fyrirtæki og skuldabréfa eða annarrar skuldar félags eða fyrirtækis,
 - c) fjárfafna og hvers konar krafna samkvæmt samningi sem hafa fjárhagslegt virði og tengjast fjárfestingu,
 - d) hugverkaréttinda,
 - e) hagnaðar,
 - f) réttinda sem fengin eru að lögum eða með samningi eða hvers konar leyfa og heimilda samkvæmt lögum til að stunda atvinnustarfsemi í orkugeiranum.

Breyting á fjárfestingarformi eigna breytir ekki eðli þeirra sem fjárfestinga og hugtakið „fjárfesting“ tekur til allra fjárfestinga, hvort sem þær hafa átt sér stað fyrir eða eftir gildistöku dag samnings þessa fyrir samningsaðila fjárfestisins sem stofnar til fjárfestingarinnar og fyrir samningsaðilann, sem ræður yfir því svæði þar sem stofnað er til fjárfestingarinnar (hér á eftir nefndur „gildistöku dagur“), að því tilskildu að samningurinn gildi aðeins um málefni sem áhrif hafa á slíka fjárfestingu eftir gildistöku daginn.

„Fjárfesting“ á við sérhverja fjárfestingu sem tengist atvinnustarfsemi í orkugeiranum og fjárfestingar eða flokka fjárfestinga sem samningsaðili tilgreinir á sínu svæði sem „verkefni sem stuðla að framkvæmd sáttmálans“ og tilkynnir sem slíkar til aðalskrifstofunnar.
7. „Fjárfestir“:
 - a) að því er varðar samningsaðila:
 - i. einstaklingur sem hefur ríkisfang eða þjóðerni samningsaðilans eða hefur fasta búsetu á yfirráðasvæði samningsaðilans í samræmi við gildandi lög hans,
 - ii. félag eða önnur stofnun eða fyrirtæki sem er skipulögð eða skipulagt í samræmi við gildandi lög samningsaðilans,
 - b) að því er varðar „þriðja ríki“, einstaklingur, félag eða önnur stofnun sem uppfyllir, að breyttu breytanda, skilyrðin sem tilgreind eru fyrir samningsaðila í a-lið.

8. „Að stofna til fjárfestinga“ eða „stofnun fjárfestinga“: að stofna til nýrra fjárfestinga, eignast allar eða hluta af fjárfestingum sem fyrir hendi eru eða færa sig yfir á önnur fjárfestingarsvið.
9. „Hagnaður“: þær fjárhæðir sem fjárfesting gefur af sér eða sem tengjast henni, óháð greiðsluformi, þar með talinn gróði, arður, vextir, söluhagnaður, réttthafagreiðslur, gjöld fyrir stjórnun, tækniaðstoð eða önnur gjöld og greiðslur í fríðu.
10. „Svæði“: að því er varðar ríki sem er samningsaðili:
- það yfirráðasvæði sem heyrir undir fullveldisrétt þess, í þeim skilningi að yfirráðasvæði tekur til lands, innsævis og landhelgi og
 - það sem fellur undir og er í samræmi við alþjóðlegan hafrétt: hafið, hafsbotninn og botnlög hans þar sem samningsaðilinn hefur fullveldisréttindi og lögsögu.
Að því er varðar svæðisstofnun um efnahagssamvinnu, sem er samningsaðili, merkir svæði þau svæði þeirra ríkja sem eru aðilar að slíkri stofnun, samkvæmt ákvæðum samningsins um stofnun hennar.
11. a) „GATT“: „GATT-samkomulagið frá 1947“ eða „GATT-samningurinn frá 1994“ eða hvort tveggja þegar bæði eiga við.
- b) „GATT-samkomulagið frá 1947“: hið almenna samkomulag um tolla og viðskipti, frá 30. október 1947, sem er í viðauka við lokagerðina sem var samþykkt í lok annars fundar undirbúningsnefndar ráðstefnu Sameinuðu þjóðana um viðskipti og atvinnumál, eins og það hefur síðar verið leiðrétt eða því breytt.
- c) „GATT-samningurinn frá 1994“: hinn almenni samningur um tolla og viðskipti 1994, eins og hann er tilgreindur í 1. viðauka A við samninginn um stofnun Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar, eins og hann hefur síðar verið leiðréttur eða honum breytt.
Aðili að samningnum um stofnun alþjóðaviðskiptastofnunarinnar telst aðili að GATT-samningnum frá 1994.
- d) „Tengdir gerningar“ merkir eins og við á:
- samninga, samþykktir eða aðra lagagerninga, þ.m.t. ákvarðanir, yfirlýsingar og samkomulag sem gert er á grundvelli GATT-samkomulagsins frá 1947 eins og það hefur síðar verið leiðrétt eða því breytt eða
 - samninginn um stofnun Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar, þ.m.t. 1. viðauki við hann (að undanskildum GATT-samningnum frá 1994), 2., 3. og 4. viðauki við hann og þær ákvarðanir, yfirlýsingar og samkomulag sem honum tengist, eins og hann hefur síðar verið leiðréttur eða honum breytt.
12. „Hugverkaréttindi“: höfundaréttur og tengd réttindi, vörumerki, landfræðilegar merkingar, iðnhönnun, einkaleyfi, formhönnun samrása og verndun óbirtra upplýsinga.
13. a) „Bókun við orkusáttmála“ eða „bókun“: samningur sem hefur verið gerður með heimild ráðstefnunnar um orkusáttmálann og texti hans samþykktur af henni, milli tveggja eða fleiri samningsaðila til fyllingar, til að auka við, vikka út eða styrkja ákvæði samnings þessa að því er varðar tiltekinn geira eða athafnasvið innan gildissviðs samnings þessa eða samstarfssviðs skv. III. bálki sáttmálans.
„Yfirlýsing með orkusáttmálanum“ eða „yfirlýsing“: gerningur sem ekki er bindandi og sem samið er um með heimild ráðstefnunnar um orkusáttmálann og texti hans sem hún samþykkir, þ.e. gerningur sem tveir eða fleiri samningsaðilar standa að til fyllingar eða viðbótar við ákvæði samnings þessa.
14. „Auðskiptanlegur gjaldmiðill“: er gjaldmiðill sem mikil viðskipti eru með á alþjóðlegum gjald-eyrismörkuðum og er víða notaður í alþjóðlegum viðskiptum.

2. gr.

Markmið samningsins.

Með samningi þessum er komið á fót lagaramma til þess að stuðla að samvinnu til langs tíma á orkusviðinu sem byggist á stuðningi og gagnkvæmum ávinningi í samræmi við markmið og meginreglur sáttmálans.

II. HLUTI

Viðskipti.

3. gr.

Alþjóðamarkaðir.

Samningsaðilar skulu vinna að því að stuðla að aðgangi að alþjóðamörkuðum á viðskipta-grundvelli og almennt að þróa opinn samkeppnismarkað fyrir orkugjafa og -vörur.

4. gr.

Engin undanþága frá GATT og tengdum gerningum.

Ekkert í samningi þessum merkir að vikið sé, í samskiptum tiltekinna samningsaðila sem eru aðilar að GATT, frá ákvæðum GATT og tengdra gerninga eins og þeim er beitt milli þeirra samningsaðila.

5. gr.

Ráðstafanir vegna fjárfestinga sem tengjast viðskiptum.

1. Samningsaðili skal ekki gera neinar ráðstafanir vegna fjárfestinga sem tengjast viðskiptum sem samræmast ekki ákvæðum III. eða XI. gr. GATT. Þetta skal ekki hafa áhrif á réttindi og skyldur samningsaðilans samkvæmt GATT og tengdum gerningum og 29. gr.
2. Slíkar ráðstafanir taka til fjárfestingarráðstafana sem eru lögboðnar eða framfylgjanlegar samkvæmt landslögum eða stjórnsluúrskurði eða sem verður að fylgja til að njóta ávinnings og sem krefjast þess:
 - a) að fyrirtæki kaupi eða noti vörur upprunnar innanlands, sem koma frá innlendri auðlind, hvort sem þær eru tilgreindar sem sérstakar vörur, magn eða verðmæti vöru eða eru tilgreindar sem hlutfall magns eða verðmætis vöru sem er staðbundin framleiðsla eða
 - b) að kaup eða notkun fyrirtækis á innfluttri vöru sé takmörkuð við fjárhæð sem er tengd magni eða verðmæti vara sem framleiddar eru í landinu og það flytur út eða sem takmarka:
 - c) innflutning fyrirtækis á vörum, sem notaðar eru við eða tengjast framleiðslu þess í landinu, almennt eða upp að fjárhæð sem tengist magni eða verðmæti vöru sem framleidd er í landinu og það flytur út,
 - d) innflutning fyrirtækis á vörum, sem notaðar eru við eða tengjast framleiðslu þess í landinu, með því að takmarka aðgang þess að erlendum gjaldeyri við fjárhæð sem tengist gjaldeyris-innflæði sem rekja má til fyrirtækisins eða
 - e) útflutning fyrirtækis eða sölu þess til útflutnings á vörum, hvort sem þær eru tilgreindar sem sérstakar vörur, sem magn eða verðmæti vara eða sem hlutfall magns eða verðmætis staðbundinnar framleiðslu.
3. Ekkert í 1. mgr. skal túlka þannig að hindri samningsaðila í því að gera þær ráðstafanir vegna fjárfestinga sem tengjast viðskiptum, sem er lýst í a- og c-lið 2. mgr., að skilyrði fyrir hæfi viðvirkjandi eflingu útflutnings, erlendri aðstoð, opinberum innkaupum eða ívilnandi tolla- eða kvóta-áætlunum.
4. Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. er samningsaðila heimilt að viðhalda tímabundið ráðstöfunum vegna fjárfestinga sem tengjast viðskiptum, sem voru í gildi lengur en 180 daga áður en hann undirritaði samning þennan, enda uppfylli hann ákvæði um tilkynningu og afnám í áföngum sem sett eru fram í viðauka TRM.

6. gr.

Samkeppni.

1. Sérhver samningsaðili skal leitast við að draga úr markaðsröskunum og samkeppnishindrunum að því er varðar atvinnustarfsemi í orkugeiranum.
2. Sérhver samningsaðili skal tryggja að innan lögsögu hans gildi nauðsynleg og viðeigandi lög og þeim sé framfylgt til að takast á við einhliða eða samstillta samkeppnishamlandi háttsemi í atvinnustarfsemi í orkugeiranum.

3. Samningsaðilar sem hafa reynslu í því að beita samkeppnisreglum skulu taka til gaumgæfilegrar athugunar að veita öðrum samningsaðilum, samkvæmt beiðni og eftir föngum, tækniaðstoð við þróun og beitingu samkeppnisreglna.
4. Samningsaðilum er heimilt að vinna saman að því að framfylgja samkeppnisreglum sínum með því að hafa samráð sín á milli og skiptast á upplýsingum.
5. Ef samningsaðili telur að tiltekin samkeppnishamlandi háttsemi, sem er viðhöfð á svæði annars samningsaðila, hafi neikvæð áhrif á mikilvæga hagsmuni, sem varða þau markmið sem tilgreind eru í þessari grein, er þeim samningsaðila heimilt að tilkynna það hinum samningsaðilanum og fara fram á að samkeppnisyfirvöld hans grípi til viðeigandi fullnustuaðgerða. Tilkynning fyrrnefnds samningsaðila skal innihalda nægar upplýsingar til þess að samningsaðilinn, sem veitir henni viðtöku, geti borið kennsl á þá samkeppnishamlandi háttsemi sem tilkynningin fjallar um og skal innihalda boð um að frekari upplýsingar af því tagi verði látnar í té og boð um samvinnu, eins og þeim samningsaðila sem tilkynnir er frekast unnt.
 Þeim samningsaðila sem veitir tilkynningunni viðtöku eða, eftir atvikum, viðeigandi samkeppnisyfirvöldum er heimilt að hafa samráð við samkeppnisyfirvöld þess samningsaðila sem tilkynnir og skal sá fyrrnefndi taka fullt tillit til beiðni samningsaðilans, sem tilkynnir, þegar hann ákveður hvort grípa skuli til fullnustuaðgerða vegna hinnar meintu samkeppnishamlandi háttsemi sem tilgreind er í tilkynningunni. Samningsaðilinn, sem veitir tilkynningunni viðtöku, skal upplýsa samningsaðilann, sem tilkynnir, um ákvörðun sína eða um ákvörðun viðkomandi samkeppnisyfirvalda og óski hann þess, getur hann upplýst samningsaðilann, sem tilkynnir, um forsendur ákvörðunarinnar. Ef gripið er til fullnustuaðgerða skal samningsaðilinn, sem veitir tilkynningunni viðtöku, upplýsa samningsaðilann, sem tilkynnir, um lyktir þeirra og, að því marki sem unnt er, um framvindu mála, sem þýðingu hafa, meðan á þeim stendur.
6. Ekkert í þessari grein útheimtir að samningsaðili veiti upplýsingar, fari það í bága við lög hans um afhendingu upplýsinga, trúnaðarkvaðir eða viðskiptaleynd.
7. Þær málsmeðferðarreglur sem settar eru fram í 5. mgr. og 1. mgr. 27. gr. skulu vera þær einu leiðir, samkvæmt samningi þessum, til þess að leysa deilur sem kunna að rísa um beitingu eða túlkun ákvæða þessarar greinar.

7. gr.

Umflutningur.

1. Sérhver samningsaðili skal gera nauðsynlegar ráðstafanir til þess að greiða fyrir umflutningi orkugjafa og -vara í samræmi við meginregluna um frjálstan umflutning og án greinarmunar að því er varðar uppruna, ákvörðunarstað eða eignarhald á slíkum orkugjöfum og -vörum eða án mismununar að því er varðar verðlagningu á grundvelli slíks greinarmunar og án þess að valda óeðlilegri seinkun eða leggja á óeðlilegar takmarkanir eða gjöld.
2. Samningsaðilar skulu hvetja viðeigandi rekstrareiningar til að vinna saman að:
 - a) nútímavæðingu orkuflutningsbúnaðar sem er nauðsynlegur fyrir umflutning orkugjafa og -vara,
 - b) þróun og rekstri orkuflutningsbúnaðar sem þjónar svæðum fleiri en eins samningsaðila,
 - c) ráðstöfunum til að draga úr áhrifum truflana á afhendingu orkugjafa og -vara,
 - d) því að auðvelda samtengingu orkuflutningsbúnaðar.
3. Sérhver samningsaðili skuldbindur sig til þess að ákvæði hans um flutning orkugjafa og -vara og notkun orkuflutningsbúnaðar séu í engu óhagstæðari að því er varðar orkugjafa og -vörur í umflutningi en ákvæði hans um orkugjafa og -vörur, sem eru upprunnar á eða eru á leið inn á svæði hans, nema gildandi alþjóðasamningur kveði á um annað.
4. Þegar þannig háttar að umflutningur orkugjafa og -vara geti ekki farið fram á viðskiptagrundvelli með orkuflutningsbúnaði skulu samningsaðilarnir ekki standa í vegi fyrir því að ný afkastageta sé mynduð, nema kveðið sé á um annað í gildandi löggjöf sem samræmist ákvæðum 1. mgr.
5. Nú er umflutningur orkugjafa og -vara um svæði samningsaðila heimilaður og skal honum þá ekki vera skylt að
 - a) leyfa smíði eða breytingu á orkuflutningsbúnaði eða
 - b) leyfa nýjan eða aukinn umflutning með þeim orkuflutningsbúnaði sem fyrir er,

sem hann getur sýnt öðrum samningsaðilum fram á að myndi ógna öryggi eða afkastagetu orkukerfa hans, m.a. afhendingaröryggi.

Samningsaðilar skulu, með fyrirvara um ákvæði 6. og 7. mgr., tryggja streymi orkugjafa og -vara, sem þegar er til staðar, til, frá eða á milli svæða annarra samningsaðila.

6. Nú fara orkugjafar og -vörur um svæði samningsaðila og upp kemur deila í máli er varðar þennan umflutning og skal samningsaðilinn þá ekki stöðva eða minnka, eða heimila neinni rekstrar-einingu sem lýtur hans stjórn að stöðva eða minnka eða krefjast þess af neinum aðila sem hann hefur lögsögu yfir að hann stöðvi eða minnki, yfirstandandi streymi orkugjafa og -vara fyrr en deilan hefur hlotið þá meðferð við lausn deilumála sem sett er fram í 7. mgr., nema þegar sérstaklega er kveðið á um slíkt í samningi eða öðru samkomulagi sem gildir um slíkan umflutning eða að slíkt sé heimilt samkvæmt ákvörðun sáttasemjara.
7. Eftirfarandi ákvæði gilda um deilur, sem er lýst í 6. mgr., en þó aðeins eftir að öll viðeigandi samningsbundin eða önnur úrræði til lausnar deilum hafa verið reynd, þ.e. úrræði sem viðkomandi samningsaðilar sem eru deiluaðilar eða rekstrareining, sem um getur í 6. mgr., og rekstrareining annars samningsaðila, sem er deiluaðili, hafa áður komið sér saman um:
 - a) Samningsaðili, sem er deiluaðili, getur vísað deilu til aðalframkvæmdastjórans með tilkynningu þar sem efnisatriði deilunnar eru tekin saman. Aðalframkvæmdastjórinn tilkynnir öllum samningsaðilum um slíkar vísanir.
 - b) Aðalframkvæmdastjórinn skal, innan 30 daga frá viðtöku slíkrar tilkynningar og í samráði við deiluaðila og aðra viðkomandi samningsaðila, skipa sáttasemjara. Sáttasemjarinn skal hafa reynslu í þeim málum sem deilan snýst um og skal ekki vera af þjóðerni eða ríkisborgari eða hafa fasta búsetu í landi deiluaðila eða í landi nokkurs annars samningsaðila sem á hlut að máli.
 - c) Sáttasemjarinn skal leitast við að fá deiluaðila til að samþykkja lausn deilunnar eða aðferð til að ná fram slíkri lausn. Hafi honum ekki tekist að tryggja slíkt samkomulag innan 90 daga frá því að hann var skipaður, skal hann gera tillögu að lausn deilunnar eða um aðferð til þess að ná fram slíkri lausn og ákveða bráðabirgðagjaldskrá og aðra skilmála og skilyrði sem hlíta skal vegna umflutnings frá tilteknum degi sem hann tilgreinir þar til deilan er leyst.
 - d) Samningsaðilarnir skuldbinda sig til þess að hlíta fyrrnefndri ákvörðun og tryggja að rekstrareiningar undir stjórn þeirra eða lögsögu hlíti hverjum þeim bráðabirgðaákvörðunum sem teknar eru samkvæmt c-lið um gjaldskrá, skilmála og skilyrði í 12 mánuði eftir að ákvörðun sáttasemjarans liggur fyrir eða þar til deilan hefur verið leyst, hvort sem fyrr verður.
 - e) Þrátt fyrir ákvæði b-liðar getur aðalframkvæmdastjórinn ákveðið að skipa ekki sáttasemjara, sé það mat hans að deilan snúist um umflutning sem er eða hefur verið tekinn til þeirrar meðferðar við lausn deilumála sem sett er fram í a- til d-lið og sú málsmeðferð hafi ekki enn leitt til lausnar deilunnar.
 - f) Ráðstefnan um orkusáttmálann skal samþykkja stöðluð ákvæði um sáttaumleitun og greiðslur til sáttasemjara.
8. Ekkert í þessari grein vikur frá réttindum og skyldum samningsaðila að þjóðarétti, þ.m.t. hefðbundnar meginreglur þjóðaréttar, gildandi tvíhliða eða marghliða samningar, m.a. reglur um neðansjávarkapla og -leiðslur.
9. Ekki skal túlka ákvæði þessarar greinar þannig að þau skuldbindi nokkurn samningsaðila, sem á ekki tiltekna gerð af orkuflutningsbúnaði sem er notaður til umflutnings, til þess að gera neinar ráðstafanir samkvæmt ákvæðum þessarar greinar að því er varðar þá gerð orkuflutningsbúnaðar. Fyrrnefndum samningsaðila er þó skylt að fara að ákvæðum 4. mgr.
10. Í þessari grein hafa eftirfarandi hugtök þá merkingu sem hér greinir:
 - a) „Umflutningur“:
 - i. flutningur um svæði samningsaðila, eða til eða frá hafnaraðstöðu á svæði hans til fermingar eða affermingar, á orkugjöfum og -vörum sem eru upprunnin á svæði annars ríkis og eiga að fara til þriðja ríkis, enda sé viðkomandi annað ríkið eða þriðja ríki samningsaðili eða
 - ii. flutningur um svæði samningsaðila á orkugjöfum og -vörum sem eiga uppruna á svæði annars samningsaðila og eiga að fara inn á svæði viðkomandi annars samningsaðila, nema

samningsaðilarnir tveir ákveði annað og skrái ákvörðun sína með sameiginlegri færslu í viðauka N. Samningsaðilarnir tveir geta fellt niður skráningu sína í viðauka N með því að senda aðalskrifstofunni sameiginlega skriflega tilkynningu um þá fyrirætlun sína og skal skrifstofan senda þá tilkynningu til allra annarra samningsaðila. Niðurfellingin tekur gildi fjórum vikum eftir fyrri tilkynninguna.

- b) „Orkuflutningsbúnaður“: tekur til háþrýstiflutningsleiðslna fyrir gas, háspennuflutningskerfa og -lína fyrir raforku, flutningsleiðslna fyrir hráolíu, leiðslna fyrir kolagrugglausn, leiðslna fyrir olíuvörur og annars fasts búnaðar sem sérstaklega er ætlaður til þess að meðhöndla orkugjafa og -vörur.

8. gr.

Tæknifyrfærsla.

1. Samningsaðilar samþykkja að stuðla að aðgangi að og yfurfærslu á orkutækni á viðskiptalegum grundvelli og án mismununar til þess að stuðla að skilvirkum viðskiptum með orkugjafa og -vörur sem og fjárfestingu og til þess að markmiðum sáttmálans verði náð, með fyrirvara um lög þeirra og reglur og um vernd hugverkaréttinda.
2. Samkvæmt þessu skulu samningsaðilar, að því marki sem nauðsyn krefur til þess að ákvæði 1. mgr. nái fram að ganga, ryðja úr vegi hindrunum sem fyrir eru og skapa ekki nýjar í vegi tæknifyrfærslu á sviði orkugjafa og -vara og tengds búnaðar og þjónustu, með fyrirvara um skuldbindingar þess efnis að koma í veg fyrir útbreiðslu gereyðingarvopna og aðrar alþjóðlegar skuldbindingar.

9. gr.

Aðgangur að fjármagni.

1. Samningsaðilar viðurkenna að opinn fjármagnsmarkaður er mikilvægur til þess að stuðla að fjármagnsstreymi til að fjármagna viðskipti með orkugjafa og -vörur og til þess að stofnun fjárfestinga í atvinnustarfsemi í orkugeiranum á svæðum annarra samningsaðila, einkum þeirra sem eru með umbreytingarhagkerfi, geti átt sér stað og að aðstoð í þeim efnun geti farið fram. Sérhver samningsaðili skal því leitast við að bæta aðgangsskilyrði að fjármagnsmarkaði sínum fyrir félög og ríkisborgara annarra samningsaðila, sem hyggjast fjármagna viðskipti með orkugjafa og -vörur og sem hyggjast fjárfesta í atvinnustarfsemi í orkugeiranum á svæðum fyrrnefndra annarra samningsaðila, á grunni sem er ekki veikari, við sambærilegar aðstæður, en sá sem hans eigin félög og ríkisborgarar eða félög og ríkisborgarar annars samningsaðila eða einhvers þriðja ríkis standa á, hvor sem traustari er.
2. Samningsaðila er heimilt að samþykkja og viðhalda áætlunum sem veita aðgang að opinberum lánunum, styrkjum, ábyrgðum eða tryggingum til þess að greiða fyrir viðskiptum eða fjárfestingu erlendis. Hann skal bjóða fram slíka fyrirgreiðslu sem samræmist markmiðum, skorðum og viðmiðum fyrrnefndra áætlana (þ.m.t. markmið, skorður eða viðmið sem tengjast starfsstöð umsækjanda um slíka fyrirgreiðslu eða afhendingarstað vöru eða þjónustu sem látin er í té að fram kominni slíkri fyrirgreiðslu) um fjárfestingar í atvinnustarfsemi í orkugeiranum hjá öðrum samningsaðilum eða um að fjármagna viðskipti við aðra samningsaðila með orkugjafa og -vörur.
3. Samningsaðilar skulu, þegar áætlunum um atvinnustarfsemi í orkugeiranum sem er ætlað að betrumbæta efnahagslegan stöðugleika og fjárfestingarumhverfi samningsaðilanna er hrint í framkvæmd, leitast við, eftir því sem við á, að ýta undir starfsemi viðeigandi alþjóðlegra fjármálastofnana og nýta sér sérþekkingu þeirra.
4. Ekkert í þessari grein kemur í veg fyrir:
 - a) að fjármálastofnanir beiti eigin útlána- og tryggingarvenjum sem byggja á markaðsreglum og varfærnisjónarmiðum eða
 - b) að samningsaðili geri ráðstafanir:
 - i. af varfærnisáætlunum, m.a. til að vernda fjárfesta, neytendur, innstæðueigendur, tryggingataka eða einstaklinga sem hafa sett fjármuni í vörslu þeirra sem veita fjármálaþjónustu eða
 - ii. til að tryggja heilleika og stöðugleika fjármálakerfis síns og fjármagnsmarkaða.

III. HLUÐI

Efling og vernd fjárfestinga.

10. gr.

Efling, vernd og meðferð fjárfestinga.

1. Sérhver samningsaðili skal, í samræmi við ákvæði samnings þessa, stuðla að og skapa stöðug, réttlát, hagstæð og gagnsæ skilyrði fyrir fjárfesta hinna samningsaðilanna til þess að þeir geti stofnað til fjárfestinga á svæði hans og viðhaldið þeim. Í þessu felst að fjárfestingar fjárfesta annars samningsaðila njóti ávallt sanngjarnrar og réttlátrar meðferðar. Slíkar fjárfestingar skulu einnig njóta eins stöðugrar verndar og öryggis og unnt er að veita og enginn samningsaðili skal á nokkurn hátt torvelda rekstur, viðhald, notkun, nýtingu eða ráðstöfun fjárfestinga með ráðstöfunum sem eru ósanngjarnar eða fela í sér mismunun. Slíkar fjárfestingar skulu í engu tilvik hljóta meðferð sem er óhagstæðari en alþjóðalög segja til um, þar með taldar skuldbindingar samkvæmt samningum. Sérhver samningsaðili skal efna allar skuldbindingar sem hann hefur undirgengist gagnvart fjárfesti eða fjárfestingu fjárfestis annars samningsaðila.
2. Sérhver samningsaðili skal leitast við að veita fjárfestum annarra samningsaðila þá meðferð sem er lýst í 3. mgr. þegar stofnun fjárfestinga á sér stað á svæði hans.
3. Að því er varðar ákvæði þessarar greinar merkir „meðferð“ þá meðferð sem samningsaðili veitir og er ekki óhagstæðari en sú sem hann veitir eigin fjárfestum eða fjárfestum annars samningsaðila eða þriðja ríkis, hver sem hagstæðust er.
4. Viðbótarsamningur skal, með fyrirvara um skilyrði sem mæla skal fyrir um í honum, skuldbinda sérhvern aðila að honum til að veita fjárfestum annarra aðila þá meðferð sem er lýst í 3. mgr. að því er varðar stofnun fjárfestinga á svæði hans. Sá samningur skal vera opin til undirritunar fyrir þau ríki og svæðisstofnanir um efnahagssamvinnu sem undirritað hafa eða gerst aðilar að samningi þessum. Samningaviðræður um gerð viðbótarsamningsins skulu hefjast eigi síðar en 1. janúar 1995 með það fyrir augum að ganga frá honum eigi síðar en 1. janúar 1998.
5. Sérhver samningsaðili skal, að því er varðar stofnun fjárfestinga á svæði hans, leitast við að:
 - a) halda í lágmarki undantekningum frá þeirri meðferð sem lýst er í 3. mgr.,
 - b) afnema í áföngum takmarkanir sem fyrir eru og varða fjárfesta annarra samningsaðila.
6. a) Að því er varðar stofnun fjárfestinga á svæði samningsaðila er honum, hvenær sem er og að eigin frumkvæði, heimilt að lýsa því yfir við ráðstefnuna um orkusáttmálann, með milligöngu aðalskrifstofunnar, að hann ætli sér ekki að innleiða nýjar undantekningar frá þeirri meðferð sem er lýst í 3. mgr.
 - b) Samningsaðila er ennfremur hvenær sem er heimilt að skuldbinda sig, að eigin frumkvæði, til að veita fjárfestum annarra samningsaðila þá meðferð sem er lýst í 3. mgr., að því er varðar stofnun fjárfestinga í einhverri eða allri atvinnustarfsemi í orkugeiranum á svæði sínu. Skuldbindingar af því tagi skal tilkynna aðalskrifstofunni og skrá í viðauka VC og teljast þær bindandi samkvæmt samningi þessum.
- 7) Sérhver samningsaðili skal veita fjárfestingum fjárfesta annarra samningsaðila á svæði sínu og starfsemi sem þeim tengist, þ.m.t. rekstri, viðhaldi, notkun, nýtingu eða ráðstöfun, meðferð sem er ekki óhagstæðari þeirri sem hann veitir fjárfestingum eigin fjárfesta eða fjárfestingum fjárfesta sérhvers annars samningsaðila eða sérhvers þriðja ríkis og starfsemi sem þeim tengist, þ.m.t. rekstri, viðhaldi, notkun, nýtingu eða ráðstöfun, hver sem hagstæðust er.
- 8) Það fyrirkomulag við beitingu ákvæða 7. mgr., að því er varðar áætlanir sem samningsaðili fylgir við styrkveitingar eða aðra fjárhagsaðstoð varðandi, eða þegar hann gerir samninga um, rannsóknir og þróun í orkutækni, skal bíða þess viðbótarsamnings sem er lýst í 4. mgr. Sérhver samningsaðili skal upplýsa ráðstefnuna um orkusáttmálann, með milligöngu aðalskrifstofunnar, um það fyrirkomulag sem hann beitir viðvikjandi þeim áætlunum sem er lýst í þessari málsgrein.
- 9) Sérhvert ríki eða svæðisstofnun um efnahagssamvinnu, sem undirritar eða gerist aðili að samningi þessum, skal, þann dag þegar það eða hún undirritar samninginn eða afhendir skjal sitt um aðild til vörslu, senda aðalskrifstofunni skýrslu með samantekt um öll lög, reglur eða aðrar ráðstafanir sem varða:
 - a) undanþágur frá ákvæðum 2. mgr. eða
 - b) þær áætlanir er um getur í 8. mgr.

Samningsaðili skal uppfæra skýrslu sína með því að senda þegar í stað upplýsingar til aðal-skrifstofunnar um breytingar sem gerðar eru. Ráðstefnan um orkusáttmálann yfirfer þessar skýrslur með reglubundnum hætti.

Að því er varðar ákvæði a-liðar er heimilt að tilgreina í skýrslunni þá hluta orkugeirans þar sem samningsaðili veitir fjárfestum annarra samningsaðila þá meðferð sem er lýst í 3. mgr.

Að því er varðar ákvæði b-liðar getur ráðstefnan um orkusáttmálann fjallað um áhrif fyrrnefndra áætlana um samkeppni og fjárfestingar í umfjöllun sinni.

- 10) Þrátt fyrir önnur ákvæði þessarar greinar á sú meðferð sem er lýst í 3. og 7. mgr. ekki við um vernd hugverkaréttinda; þess í stað skal sú meðferð sem er veitt vera sú sem er tilgreind í sam-svarandi ákvæðum alþjóðasamninga sem gilda um vernd hugverkaréttinda og viðkomandi samn-ingsaðilar eru aðilar að.
11. Að því er varðar ákvæði 26. gr. skal háttsemi samningsaðila, þegar hann gerir ráðstöfun vegna fjárfestinga sem tengjast viðskiptum eins og lýst er í 1. og 2. mgr. 5. gr., þ.e. ráðstöfun gagnvart fjárfestingu fjárfestis annars samningsaðila sem er til staðar þegar slík ráðstöfun er gerð, teljast, með fyrirvara um ákvæði 3. og 4. mgr. 5. gr., ganga gegn skuldbindingu fyrrnefnda samnings-aðilans samkvæmt þessum hluta.
12. Sérhver samningsaðili skal tryggja að í landslögum hans sé kveðið á um skilvirk úrræði til þess að framfylgja kröfum og réttindum viðvíkjandi fjárfestingum, samningum um fjárfestingar og heimildum til fjárfestinga.

11. gr.

Lykilstarfsmenn.

1. Sérhver samningsaðili skal, með fyrirvara um eigin lög og reglur um komu, dvöl og atvinnu einstaklinga, taka til skoðunar, í góðri trú, beiðnir fjárfesta annars samningsaðila og starfsmanna í lykilstöðum, sem starfa hjá þessum fjárfestum eða í tengslum við fjárfestingar þeirra, um tíma-bundna heimild til komu og dvalar á svæði hans í því skyni að stunda þar starfsemi sem tengist þróun, stjórnun, viðhaldi, notkun, nýtingu eða ráðstöfun þeirra fjárfestinga sem um ræðir, þ.m.t. ráðgjöf eða helsta þjónusta á sviði tækni.
2. Sérhver samningsaðili skal, með fyrirvara um eigin lög og reglur, heimila fjárfestum annars samningsaðila, sem eiga fjárfestingar á svæði hins fyrrnefnda, og fjárfestingum þeirra sem fyrirtækjum að ráða til sín lykilstarfsmenn að eigin vali án tillits til þess hvert þjóðerni og ríkisfang þeirra er, að því tilskildu að þessir starfsmenn hafi heimild til komu, dvalar og þess að stunda atvinnu á svæði fyrrnefnda samningsaðilans og að viðkomandi starf sé með þeim skilmálum, skilyrðum og tímamörkum sem felast í þeirri heimild sem slíkum lykilstarfsmönnum er veitt.

12. gr.

Bótageiðslur fyrir tjón.

1. Að undanskildum þeim tilvikum þar sem ákvæði 13. gr. gilda, skal fjárfestum samningsaðila, sem verða fyrir tjóni á fjárfestingum sínum á svæði annars samningsaðila, er stafar af stríði eða öðrum vopnuðum átökum, neyðarástandi í landinu eða óeirðum á því svæði, veitt sú meðferð af hálfu síðarnefnda samningsaðilans, að því er varðar endurheimt, skaðleysisgreiðslur, skaðabætur eða annars konar uppgjör, sem ekki er óhagstæðari þeirri sem síðarnefndi samningsaðilinn veitir eigin fjárfestum eða fjárfestum hvaða þriðja ríkis sem er.
2. Með fyrirvara um ákvæði 1. mgr. skal fjárfestir samningsaðila, sem í hverju því tilviki er um getur í þeirri málsgrein verður fyrir tjóni á svæði hins samningsaðilans sakir þess:
 - a) að her eða yfirvöld hins síðarnefnda leggja hald á fjárfestingu hans eða hluta hennar eða
 - b) að her eða yfirvöld hins síðarnefnda eyða fjárfestingu hans eða hluta hennar, án þess að aðstæður hafi krafist þess, endurheimta eign sína eða fá bætur, í hvoru tilviki sem er, með skjótum hætti og sem eru fullnægjandi og skilvirkar.

13. gr.

Eignarnám.

1. Óheimilt er að þjóðnýta fjárfestingar fjárfesta samningsaðila á svæði hins samningsaðilans, taka þær eignarnámi eða gera ráðstafanir gagnvart þeim sem hafa sömu áhrif og þjóðnýting eða eignarnám (hér á eftir nefnt „eignarnám“) nema að slíkt eignarnám fari fram:
 - a) í einhverjum þeim tilgangi sem þjónar hagsmunum almennings,
 - b) án mismununar,
 - c) í samræmi við réttmæta málsmeðferð að lögum og
 - d) og því fylgi tafarlaus, fullnægjandi og skilvirk bótagreiðsla.

Miða ber fyrrnefndar bótagreiðslur við sanngjarnt markaðsvirði þeirrar fjárfestingar sem er tekin eignarnámi rétt áður en eignarnámið fer fram eða almennt er vitað um fyrirhugað eignarnám þannig að slík vitneskja hafi áhrif á verðmæti fjárfestingarinnar (hér á eftir nefndur „matsdagur“). Tilgreina ber fyrrnefnt, sanngjarnt markaðsvirði, að beiðni viðkomandi fjárfestis, í auðskiptanlegum gjaldmiðli miðað við markaðsgengi þess gjaldmiðils á matsdegi. Bótagreiðsla skal og fela í sér sömu vexti og eru á almennum markaði frá þeim degi þegar eignarnám fer fram og fram til greiðsludags.
2. Sá fjárfestir sem málið varðar skal eiga rétt, samkvæmt lögum samningsaðilans sem gerir eignarnámið, á að dómsmálayfirvöld eða annað lögbært og sjálfstætt stjórnvald þess samningsaðila taki mál hans til skjótrar endurskoðunar, einnig matið á fjárfestingu hans og á bótagreiðslunni, í samræmi við við þær meginreglur sem eru settar fram í 1. mgr.
3. Til að taka af allan vafa skal eignarnám ná yfir tilvik þegar samningsaðili tekur eignarnámi eignir félags eða fyrirtækis á svæði sínu sem fjárfestir einhvers annars samningsaðila hefur fjárfest í, m.a. með hlutabréfaeign.

14. gr.

Yfirfærslur í tengslum við fjárfestingar.

1. Sérhver samningsaðili skal tryggja frjálssar yfirfærslur til og frá svæði sínu vegna fjárfestinga fjárfesta annarra samningsaðila þar, m.a. yfirfærslur á:
 - a) eigin fé og eiginfjárviðbótum til að viðhalda og þróa fjárfestingu,
 - b) hagnaði,
 - c) samningsbundnum greiðslum, m.a. afskriftum höfuðstóls og áföllnum vöxtum samkvæmt láns samningi,
 - d) óráðstöfuðum tekjum og öðrum launagreiðslum til starfsmanna sem ráðnir hafa verið erlendis frá í tengslum við fjárfestinguna,
 - e) afrakstri af sölu eða uppgjöri vegna slita fjárfestingar, allrar eða að hluta,
 - f) greiðslum sem komnar eru til vegna lausnar deilumála,
 - g) bótagreiðslum skv. 12. og 13. gr.
2. Yfirfærslur skv. 1. mgr. skulu fara fram án tafar og í auðskiptanlegum gjaldmiðli (nema um sé að ræða hagnað í fríðu).
3. Yfirfærslur skulu fara fram á markaðsgengi þess dags þegar þær eiga sér stað sem gildir um stundarviðskipti í þeim gjaldmiðli sem yfirfæra skal. Sé gjaldeyrismarkaður ekki til staðar skal nota nýjasta gengið sem notað hefur verið vegna innri fjárfestinga eða nýjasta gengið sem hefur verið notað við skiptingu gjaldmiðla í sérstök dráttarréttindi, hvort sem hagstæðara er fyrir fjárfestinn.
4. Þrátt fyrir ákvæði 1. til 3. mgr. er samningsaðila heimilt að vernda rétt lánveitenda, eða tryggja að farið sé að lögum um útgáfu, viðskipti og miðlun verðbréfa og fullnustu dóma eftir dómsmeðferð í einkamálum, stjórnarsýslumálum eða opinberum málum, með því að beita lögum sínum og reglum á sanngjarnan hátt, án mismununar og í góðri trú.
5. Þrátt fyrir ákvæði 2. mgr. er samningsaðilum, sem eru ríki sem mynduðu hluta af Sovétríkjunum fyrrverandi, heimilt að hafa í samningum, sem þau gera sín á milli, ákvæði þess efnis að yfirfærslur á greiðslum skuli fara fram í gjaldeyri þessara samningsaðila, að því tilskildu að samkvæmt slíkum samningum sé fjárfestingum fjárfesta annarra samningsaðila á svæði hinna

fyrirnefndu ekki veitt óhagstæðari meðferð en fjárfestingum fjárfesta samningsaðilanna sem hafa gert slíkan samning eða fjárfestingum fjárfesta þriðju ríkja.

6. Þrátt fyrir ákvæði b-liðar 1. mgr. er samningsaðila heimilt að takmarka yfirfærslu á hagnaði í fríðu við þær kringumstæður þegar viðkomandi samningsaðila er heimilt, skv. a-lið 2. mgr. 29. gr. eða GATT og tengdum gerningum, að takmarka eða banna útflutning eða sölu til útflutnings á þeirri vöru sem hagnaður í fríðu felst í; þó að því tilskildu að samningsaðili heimili yfirfærslu á hagnaði í fríðu eins og heimilt er samkvæmt eða tiltekið í fjárfestingarsamningi, fjárfestingarheimild eða öðrum skriflegum samningi milli viðkomandi samningsaðila og annað hvort fjárfestis annars samningsaðila eða fjárfestingar hans sem fyrirtækis.

15. gr.

Aðilaskipti.

1. Ef samningsaðili eða stofnun sem hann tilnefnir (hér á eftir nefndur eða nefnd „skaðabótageiðandi“) innir af hendi greiðslu samkvæmt skaðleysistryggingu eða ábyrgðaryfirlýsingu sem lögð er fram vegna fjárfestingar fjárfestis (hér á eftir nefndur „skaðabótaþegi“) á svæði annars samningsaðila (hér á eftir nefndur „heimaaðili“), skal heimaaðilinn viðurkenna:
 - a) framsal til skaðabótageiðandans á öllum réttindum og kröfum varðandi slíka fjárfestingu og
 - b) rétt skaðabótageiðandans til að neyta slíkra réttinda og fylgja slíkum kröfum eftir með skírskotun til aðilaskipta.
2. Skaðabótageiðandi skal í öllum tilvikum eiga rétt á:
 - a) sömu meðferð að því er varðar þau réttindi og kröfur sem hann hefur eignast með því framsali sem um getur í 1. mgr. og
 - b) sömu greiðslum sem inna ber af hendi samkvæmt þeim réttindum og kröfum sem skaðabótaþeginn átti rétt á að fá samkvæmt samningi þessum vegna þeirrar fjárfestingar sem um er að ræða.
3. Við hvers konar málsmeðferð skv. 26. gr. skal samningsaðili ekki halda því fram sem vörn, gagnkröfu, rétti til skuldajöfnunar eða af nokkurri annarri ástæðu að skaðleysisgreiðslur eða aðrar bætur fyrir allt meint tjón eða hluta þess hafi verið móttæknar eða muni verða móttæknar á grundvelli váttryggingar- eða ábyrgðarsamnings.

16. gr.

Tengsl við aðra samninga.

Þegar tveir eða fleiri samningsaðilar hafa áður gerst aðilar að alþjóðasamningi, eða gerast síðar aðilar að alþjóðasamningi, og skilmálar hans, í hvoru tilvikinu sem er, varða viðfangsefni III. eða V. hluta samnings þessa,

1. skal ekkert í III. eða V. hluta samnings þessa túlkað þannig að vikið sé frá ákvæðum slíkra skilmála hins samningsins eða frá nokkrum rétti til lausnar deilumálum þar að lútandi samkvæmt þeim samningi og
2. skal ekkert í slíkum skilmálum hins samningsins túlkað þannig að vikið sé frá nokkru ákvæði III. eða V. hluta samnings þessa eða frá nokkrum rétti til lausnar deilumálum þar að lútandi samkvæmt samningi þessum,

þegar einhver slík ákvæði eru hagstæðari fyrir fjárfestinn eða fjárfestinguna.

17. gr.

Viss tilvik þegar ákvæði iii. hluta samnings þessa gilda ekki.

Sérhver samningsaðili áskilur sér rétt til þess að neita eftirtöldum um þá kosti sem felast í þessum hluta:

1. lögaðila, ef ríkisborgarar eða menn af þjóðerni þriðja ríkis eiga eða stjórna þeim lögaðila og ef hann rekur enga verulega atvinnustarfsemi á því svæði samningsaðilans þar sem hann er stofnaður eða
2. fjárfestingu sem fyrirtæki, ef samningsaðilinn sem neitar sýnir fram á að slík fjárfesting sé fjárfesting fjárfestis þriðja ríkis og samningsaðilinn sem neitar:
 - a) hefur ekki stjórnmalasamband við ríkið eða

- b) samþykkir eða viðheldur rástöfunum sem:
- i. þýða að viðskipti við fjárfesta ríkisins eru bönnuð eða
 - ii. væri farið á svig við eða farið fram hjá ef fjárfestar ríkisins eða fjárfestingar þeirra nytu ávinnings af þessum hluta.

IV. HLUTI Ýmis ákvæði.

18. gr.

Fullveldisréttur yfir orkulindum.

1. Samningsaðilarnir viðurkenna fullveldi ríkja og fullveldisrétt yfir orkulindum. Þeir staðfesta að þeim verði að beita í samræmi við og með fyrirvara um reglur þjóðaréttar.
2. Samningurinn skerðir á engan hátt reglur samningsaðilanna um tilhögun eignaréttar á orkulindum, án þess að það hafi áhrif á þau markmið að stuðla að aðgangi að orkulindum og leit og þróun þeirra á viðskiptagrundvelli.
3. Sérhvert ríki mun, áfram og einkum og sér í lagi, halda rétti sínum til að ákveða þau landsvæði innan svæðis síns sem opnuð verða fyrir leit og þróun orkulinda þess og ákveða hvernig ákjósanlegast sé að endurnýta þær og hversu hratt megi ganga á þær eða nýta á annan hátt, til að leggja á og njóta allra skatta, réttthafagreiðslna eða annarra greiðslna sem inna ber af hendi vegna fyrrnefndrar leitar og nýtingar og til að reglusetja umhverfis- og öryggisþætti í tengslum við slíka leit, þróun og endurvinnslu á svæði sínu og til að taka þátt í fyrrnefndri leit og nýtingu, m.a. með beinni þátttöku stjórnvalda eða ríkisfyrirtækja.
4. Samningsaðilarnir skuldbinda sig til þess að greiða fyrir aðgangi að orkulindum, m.a. með því að úthluta, án mismununar og á grundvelli opinberlega birtra viðmiðunarheimilda, leyfum og sérleyfum og með því að gera samninga í því skyni að reyna að finna og leita að eða nýta eða sækja í orkulindir.

19. gr.

Umhverfissjónarmið.

1. Sérhver samningsaðili skal, í þeirri viðleitni sinni að stuðla að sjálfbærri þróun og með tilliti til skuldbindinga sinna samkvæmt þeim alþjóðasamningnum um umhverfismál sem hann er aðili að, kappkosta að lágmarka, með efnahagslega skilvirkum hætti skaðleg umhverfisáhrif innan eða utan svæðis síns frá öllum aðgerðum innan orkuferlisins á svæði sínu með tilhlýðilegu tilliti til öryggis. Sérhver samningsaðili skal hafa kostnaðarhagkvæmni að leiðarljósi í því starfi. Sérhver samningsaðili skal kappkosta, með stefnu sinni og aðgerðum, að gera varúðarráðstafanir til að koma í veg fyrir hnignun umhverfisins eða lágmarka slíkt. Samningsaðilarnir eru sammála um þá grundvallarreglu að sá sem veldur mengun á svæðum samningsaðila, þar með talin mengun sem berst yfir landamæri, skuli bera kostnað sem af henni hlýst þar sem tilhlýðilegt tillit er tekið til almannahagsmuna og án þess að raska fjárfestingum í orkuferlinu eða alþjóðaviðskiptum. Samningsaðilar skulu þar af leiðandi:
 - a) taka til greina umhverfissjónarmið við mótun og framkvæmd orkustefnu sinnar,
 - b) stuðla að markaðstengdri verðmyndun og að því að umhverfistengdur kostnaður og ávinningur endurspeglar betur gegnum allt orkuferlið,
 - c) með hliðsjón af 4. mgr. 34. gr., hvetja til samvinnu um að umhverfismarkmiðum sáttmálans verði náð og til samvinnu um alþjóðlega umhverfisstaðla fyrir orkuferlið, að teknu tilliti til ólíkrar stöðu samningsaðilanna að því er varðar skaðleg áhrif og kostnað við að draga úr þeim,
 - d) taka tillit til þess sérstaklega að bæta orkunýtni, þróa og nýta endurnýjanlega orkugjafa, hvetja til notkunar hreins eldsneytis og beita tækni og tæknilegum aðferðum sem draga úr mengun,
 - e) stuðla að því að samningsaðilar safni og skiptist á upplýsingum um umhverfissvæna og efnahagslega skilvirka orkustefnu og kostnaðarhagkvæmar aðferðir og tækni,
 - f) efla vitund almennings um umhverfisáhrif orkukerfa, svigrúm til að koma í veg fyrir eða draga úr neikvæðum umhverfisáhrifum þeirra og þann kostnað sem tengist hinum ýmsu ráðstöfunum til að koma í veg fyrir eða draga úr þeim,

- g) stuðla að og taka þátt í samvinnu um rannsóknir, þróun og beitingu orkunýttinnar og umhverfisvænnar tækni, aðferða og starfshátta sem munu lágmarka skaðleg umhverfisáhrif allra þátta orkuferlisins með efnahagslega skilvirkum hætti,
 - h) stuðla að hagstæðum skilyrðum fyrir yfirfærslu og miðlun slíkrar tækni sem samræmast fullnægjandi og skilvirkri vernd hugverkaréttinda,
 - i) stuðla, á frumstigi og áður en ákvörðun er tekin, að gagnsæju mati, og eftirliti í kjölfarið, á umhverfisáhrifum sem leiðir af fjárfestingarverkefnum í orku sem hafa veruleg áhrif á umhverfið,
 - j) stuðla að vitund og upplýsingaskiptum þjóða í milli um þær umhverfisáætlanir og -staðla samningsaðilanna sem við eiga og um framkvæmd og beitingu þessara áætlana og staðla,
 - k) taka þátt, að fram kominni beiðni þar um og með þeim tilföngum sem tiltæk eru, í þróun og framkvæmd viðeigandi umhverfisáætlana hjá samningsaðilunum.
2. Óski einn eða fleiri samningsaðilar eftir því, skal ráðstefnan um orkusáttmálann taka til athugunar deilur um beitingu eða túlkun ákvæða þessarar greinar í því skyni að finna lausn á þeim, svo fremi að ekki liggja fyrir samkomulag um það hvernig beri að fjalla um slíkar deilur á öðrum viðeigandi alþjóðlegum vettvangi.
3. Í þessari grein hafa eftirfarandi hugtök þá merkingu sem hér greinir:
- a) „orkuferli“: öll orkukeðjan, þar með talin starfsemi sem tengist könnun, leit, framleiðslu, umbreytingu, geymslu, flutningi, dreifingu og notkun orku í mismunandi myndum, ennfremur meðhöndlun og förgun úrgangs og úrelding, stöðvun eða lokun þessarar starfsemi, og einnig aðgerðir til að lágmarka skaðleg umhverfisáhrif,
 - b) „umhverfisáhrif“: hver þau áhrif sem tiltekin starfsemi hefur á umhverfið, m.a. á heilbrigði og öryggi manna, plönturíki, dýraríki, jarðveg, loft, vatn, loftslag, landslag og sögulegar minjar eða önnur mannvirki og samspil þessara þátta; einnig eru meðtalin áhrif á menningararfleið eða félagshagfræðilegar aðstæður sem leiðir af breytingum sem verða á þessum þáttum,
 - c) „að bæta orkunýtni“: aðgerðir til þess að viðhalda sömu einingu afurðar (vöru eða þjónustu) án þess að minnka gæði eða afköst afurðarinnar og um leið að draga úr því orkumagni sem þarf til að framleiða þá sömu afurð,
 - d) „kostnaðarhagkvæmur“: að ná skilgreindu markmiði með lægsta tilkostnaði eða að fá mestan ávinning með gefnum tilkostnaði.

20. gr.

Gagnsæi.

1. Lög, reglur, dómsniðurstöður og stjórnsýsluúrskurðir sem hafa almenna skírskotun og hafa áhrif á viðskipti með orkugjafa og -vörur eru, í samræmi við a-lið 2. mgr. 29. gr., meðal þeirra ráðstafana sem lúta skulu gagnsæisreglum GATT og viðkomandi tengdra gerninga.
2. Lög, reglur, dómsniðurstöður og stjórnsýsluúrskurði sem hafa almenna skírskotun og einhver samningsaðili framfylgir, svo og gildandi samninga milli samningsaðila, sem hafa áhrif á önnur mál sem samningur þessi tekur til, skal einnig birta án tafar með þeim hætti að samningsaðilar og fjárfestar geti kynnt sér þau. Ekkert í þessari málsgrein skal túlka þannig að þess sé krafist af samningsaðila að hann láti af hendi trúnaðarupplýsingar sem myndi hindra framfylgd laga eða myndi á annan hátt vera andstætt hagsmunum almennings eða lögmætum viðskiptahagsmunum fjárfestis.
3. Sérhver samningsaðili skal tilnefna eina eða fleiri upplýsingamiðstöðvar sem senda má beiðni um upplýsingar um áður nefnd lög, reglugerðir, dómsniðurstöður og stjórnsýsluúrskurði og skal þegar í stað tilkynna slíka tilnefningu til aðalskrifstofunnar sem skal veita upplýsingar um hana ef óskað er.

21. gr.

Skattlagning.

1. Ekkert í samningi þessum skapar réttindi eða skyldur, að því er varðar ráðstafanir samningsaðila viðvíkjandi skattlagningu, nema kveðið sé á um annað í þessari grein. Ef ákvæði þessarar greinar

- stangast á við önnur ákvæði í samningnum, ganga ákvæði þessarar greinar framur að því er ósamræmið varðar.
2. Ákvæði 3. mgr. 7. gr. gilda um skattlagningarráðstafanir, aðrar en viðvíkjandi tekju- eða fjármagnsskatti, nema hvað ákvæði hennar gilda ekki um:
 - a) ívilnun sem samningsaðili veitir samkvæmt skattaákvæðum í samningi, samkomulagi eða samþykkt sem lýst er í ii. lið a-liðar 7. mgr. eða
 - b) hverja þá skattlagningarráðstöfun, sem miðar að því að tryggja skilvirka innheimtu skatta, nema þar sem ráðstöfun samningsaðila hefur í för með sér handahófskennda mismunun gegn orkugjöfum og -vörum sem eru upprunnar á svæði annars samningsaðila eða handahófskennda takmörkun á ávinningi sem fæst skv. 3. mgr. 7. gr.
 3. Ákvæði 2. og 7. mgr. 10. gr. gilda um ráðstafanir samningsaðila viðvíkjandi skattlagningu, aðrar en tekju- eða fjármagnsskatt, nema hvað ákvæði hennar skulu ekki:
 - a) leggja á kvaðir um bestukjarameðferð vegna ívilnana sem samningsaðili hefur veitt samkvæmt skattaákvæðum í samningi, samkomulagi eða samþykkt sem er lýst í ii. lið a-liðar 7. mgr. eða sem leiðir af aðild að svæðisstofnun um efnahagssamvinnu eða
 - b) gilda um hverja þá skattlagningarráðstöfun, sem miðar að því að tryggja skilvirka innheimtu skatta, nema þar sem sú ráðstöfun hefur í för með sér handahófskennda mismunun gagnvart fjárfesti annars samningsaðila eða handahófskennda takmörkun á ávinningi sem er veitt samkvæmt fjárfestingarákvæðum samnings þessa.
 4. Ákvæði 2. til 6. mgr. 29. gr. gilda um skattlagningarráðstafanir, aðrar en þær sem varða tekju- og fjármagnsskatt.
 5.
 - a) Ákvæði 13. gr. gilda um skatta.
 - b) Hvenær sem mál kemur upp skv. 13. gr. skulu eftirfarandi ákvæði gilda, að því marki sem málið snýst um það hvort skattur teljist eignarnám eða hvort skattur, sem er meint eignarnám, hafi mismunum í för með sér:
 - i. Sá fjárfestir eða samningsaðili sem heldur því fram að um eignarnám sé að ræða skal vísa því máli um hvort skattur sé eignarnám eða hvort skattur hafi mismunum í för með sér til viðkomandi til þess bærna skattyfirvalda. Vísi viðkomandi fjárfestir eða samningsaðili málinu ekki til fyrrnefndra skattyfirvalda skulu stofnanir, sem kallaðar eru til í því skyni að leysa deilumál skv. c-lið 2. mgr. 26. gr. eða 2. mgr. 27. gr., vísa málinu til viðkomandi til þess bærna skattyfirvalda.
 - ii. Viðkomandi til þess bær skattyfirvöld skulu kappkosta, innan sex mánaða frá fyrrnefndri tilvísun, að leysa þau mál sem þannig er vísað til þeirra. Þegar um ræðir mál, er varða bann við mismunum, skulu viðkomandi til þess bær skattyfirvöld beita þeim ákvæðum um bann við mismunum sem er að finna í viðeigandi samningi um skattamál eða ef ekkert ákvæði um bann við mismunum er í þeim skattasamningi sem á við um skattinn eða ef enginn slíkur skattasamningur er í gildi milli þeirra samningsaðila sem um ræðir, skulu þau beita þeim meginreglum um bann við mismunum sem er að finna í skattasamningsfyrirmynd Efnahags- og framfarastofnunarinnar um tekjur og fjármagn.
 - iii. Stofnanir, sem kallaðar eru til í því skyni að leysa deilumál samkvæmt c-lið 2. mgr. 26. gr. eða 2. mgr. 27. gr., geta tekið mið af niðurstöðum sem viðkomandi til þess bær skattyfirvöld hafa komist að varðandi þá spurningu hvort skatturinn teljist eignarnám. Fyrrnefndar stofnanir skulu taka mið af niðurstöðum sem viðkomandi til þess bær skattyfirvöld hafa komist að á því sex mánaða tímabili sem mælt er fyrir um í ii. lið b-liðar því viðvíkjandi hvort skatturinn hafi í för með sér mismunum. Fyrrnefndar stofnanir geta og tekið mið af niðurstöðum sem viðkomandi til þess bær skattyfirvöld hafa komist að eftir að fyrrnefndu sex mánaða tímabili lauk,
 - iv. Aðkoma viðkomandi til þess bærna skattyfirvalda skal ekki, undir neinum kringumstæðum, leiða til tafa á málsmeðferð skv. 26. og 27. gr. fram yfir lok þess sex mánaða tímabils sem um getur í ii. lið b-liðar.
 6. Til að taka af allan vafa takmarka ákvæði 14. gr. ekki rétt samningsaðila til þess að leggja á eða heimta skatt með því að halda eftir fjármunum eða með öðrum aðferðum.
 7. Í þessari grein hafa eftirfarandi hugtök þá merkingu sem hér greinir:

- a) Hugtakið „skattlagningarráðstöfun“ tekur til:
 - i. allra ákvæða um skatta í landslögum samningsaðila eða sjálfstjórnarhéraða hans eða staðaryfirvalda og
 - ii. allra ákvæða um skatta í tvísköttunarsamningi eða öðrum milliríkjasamningi eða samþykkt sem viðkomandi samningsaðili er bundinn af.
- b) Til skatta á tekjur eða fjármagn skulu teljast allir skattar af heildartekjum, af heildarfjármagni eða af einstökum liðum tekna eða fjármagns, þar á meðal eru skattar á hagnað vegna sölu eignar, fasteignaskattar, skattar á arf og gjafir eða skattar svipaðrar tegundar, skattar á heildarfjárhæð kaups eða fastra launa sem fyrirtæki greiða svo og skattar á verðmætisaukningu fjármagns.
- c) „Til þess bært skattyfirvald“: lögbært stjórnvald samkvæmt tvísköttunarsamningi sem er í gildi milli samningsaðila eða, ef enginn slíkur samningur er í gildi, sá ráðherra eða ráðuneyti sem ber ábyrgð á sköttum eða viðurkenndir fulltrúar þeirra.
- d) Til að taka af allan vafa taka hugtökin „skattaákvæði“ og „skattar“ ekki til tolla.

22. gr.

Ríkisfyrirtæki og fyrirtæki sem njóta forréttinda.

1. Sérhver samningsaðili skal tryggja að hvert það ríkisfyrirtæki sem hann viðheldur eða stofnar reki starfsemi sína, að því er varðar sölu eða afhendingu vara og þjónustu á svæði hans, með þeim hætti að samræmist skuldbindingum samningsaðilans skv. III. hluta samnings þessa.
2. Enginn samningsaðili skal hvetja til eða krefjast þess af slíku ríkisfyrirtæki að það reki starfsemi sína á svæði hans með þeim hætti að ekki samræmist skuldbindingum samningsaðilans samkvæmt öðrum ákvæðum samnings þessa.
3. Sérhver samningsaðili skal tryggja að stofni hann eða viðhaldi rekstrareiningu og feli henni reglusetningar- eða stjórnarsýsluvald eða annað opinbert vald, þá beiti sú rekstrareining því valdi með þeim hætti að samræmist skuldbindingum samningsaðilans samkvæmt samningi þessum.
4. Enginn samningsaðili skal hvetja til eða krefjast þess af nokkurri rekstrareiningu, sem hann veitir einkarétt eða sérréttindi, að hún reki starfsemi sína á svæði hans með þeim hætti að ekki samræmist skuldbindingum samningsaðilans samkvæmt samningi þessum.
5. Í þessari grein merkir „rekstrareining“ fyrirtæki, stofnun eða önnur samtök eða einstakling.

23. gr.

Fullnusta yfirvalda á lægri stjórnstigum.

1. Sérhver samningsaðili ber samkvæmt samningi þessum fulla ábyrgð á því að öllum ákvæðum samnings þessa sé framfylgt og skal gera allar réttmætar ráðstafanir, sem í honum kunna að vera tiltækar, til þess að tryggja að héraðs- og sveitastjórnir og yfirvöld á þeim stjórnarsýslustigum ástundi fullnustu þeirra á svæði sínu.
2. Heimilt er að skírskota til ákvæða um lausn deilumála í II., IV. og V. hluta samnings þessa viðvíkjandi ráðstöfunum sem hafa áhrif á það að samningsaðili framfylgi samningnum og héraðs- stjórnir eða sveitastjórnir eða yfirvöld á þeim stjórnarsýslustigum hafa gripið til á svæði viðkomandi samningsaðila.

24. gr.

Undantekningar.

1. Ákvæði þessarar greinar gilda ekki um 12., 13. og 29. gr.
2. Ákvæði samnings þessa önnur en
 - a) þau sem um getur í 1. mgr. og
 - b) að því er varðar i. lið III. hluta samnings þessa koma ekki í veg fyrir að neinn samningsaðili samþykki eða beiti neinni ráðstöfun,
 - i. sem er nauðsynleg til að vernda líf og heilsu manna, dýra eða plantna,
 - ii. sem er nauðsynleg til að afla eða dreifa orkugjöfum eða -vörum sem skortur er á af ástæðum sem ekki eru á valdi þess samningsaðila, að því tilskildu að slík ráðstöfun samræmist þeim meginreglum að

- A) allir aðrir samningsaðilar hafi rétt til sanngjarns hluta af alþjóðlegu framboði slíkra orkugjafa og -vara og
- B) sérhver slík ráðstöfun, sem ekki samræmist ákvæðum samnings þessa, skuli hætt þegar þær aðstæður sem urðu tilefni hennar eru ekki lengur til staðar eða
- iii. sem er ætlað að vera til hagsbóta fyrir fjárfesta, sem eru frumbyggjar eða einstaklingar sem tilheyra hópum sem standa höllum fæti félagslega eða fjárhagslega, og fjárfestingar þeirra og séu tilkynntar aðalskrifstofunni sem slíkar með því skilyrði að slík ráðstöfun
 - A) hafi ekki umtalsverð áhrif á hagkerfi samningsaðilans og
 - B) mismuni ekki fjárfestum annarra samningsaðila og fjárfestum þess samningsaðila sem er ekki meðal þeirra sem ráðstöfunin á að þjóna, að því tilskildu að slík ráðstöfun feli ekki í sér duldar hömlur á atvinnustarfsemi í orkugeiranum eða handahófskennda eða óréttlætanagerlega mismunun milli samningsaðila eða fjárfesta eða annarra hagsmunaaðila samningsaðila. Fyrirnefndar ráðstafanir skulu rökstuddar með tilhlýðilegum hætti og ekki ógilda eða skerða ávinning, sem einn eða fleiri samningsaðilar geta með sanngirni vænst samkvæmt samningi þessum, umfram það sem nauðsynlegt er til að settu marki sé náð.
- 3. Ákvæði samnings þessa, önnur en þau sem um getur í 1. mgr., skulu ekki túlkuð þannig að hindri neinn samningsaðila í því að gera þær ráðstafanir sem hann telur nauðsynlegar:
 - a) til þess að vernda mikilvæga öryggishagsmuni sína, þar með talið
 - i. þá sem varða framboð á orkugjöfum og -vörum til herstöðva eða
 - ii. á stríðstímum eða þegar vopnuð átök standa yfir eða önnur neyð ríkir í alþjóðasamskiptum eða
 - b) í tengslum við framkvæmd landsbundinna stefna varðandi bann við dreifingu kjarnavopna eða annars kjarnasprengibúnaðar eða sem eru nauðsynlegar til þess að hann geti efnt skuldbindingar sínar samkvæmt samningnum um að dreifa ekki kjarnavopnum, viðmiðunarreglum kjarnbirgja og öðrum alþjóðlegum skuldbindingum eða samkomulagi eða
 - c) til þess að halda uppi allsherjarreglu.
 Slíkar ráðstafanir skulu ekki fela í sér duldar hömlur á umflutningi.
- 4. Þau ákvæði samnings þessa sem veita bestukjarameðferð skulu ekki skuldbinda samningsaðila til að veita fjárfestum annars samningsaðila neina ívilnandi meðferð:
 - a) sem á rætur að rekja til aðildar hans að fríverslunarsvæði eða tollabandalagi eða
 - b) sem er veitt með tvíhliða eða marghliða samkomulagi um efnahagssamvinnu milli ríkja, sem voru hluti af Sovétríkjunum fyrirverandi, meðan þess er beðið að gagnkvæm efnahagstengsl þeirra á milli taki á sig endanlega mynd.

25. gr.

Samningar um efnahagssamvinnu.

1. Ákvæði samnings þessa skal ekki túlka þannig að þau skyldi samningsaðila, sem er aðili að samningi um efnahagssamvinnu (hér á eftir nefndur „SUES“), til að veita, með bestukjarameðferð, öðrum samningsaðila, sem er ekki aðili að þeim SUES-samningi, ívilnandi meðferð af einhverju tagi sem í gildi er milli aðila að þeim SUES-samningi vegna aðildar þeirra að honum.
2. Að því er varðar 1. mgr. merkir „SUES“-samningur samning sem veitir veitir verulega aukið frelsi, m.a. til viðskipta og fjárfestinga með því að kveða á um að í aðalatriðum sé mismunun milli eða meðal aðila ekki til staðar eða hún afnumin með því að afnema gildandi ráðstafanir sem valda mismunun og eða banna nýjar ráðstafanir sem valda mismunun eða ráðstafanir sem valda frekari mismunun, annaðhvort við gildistöku samningsins eða innan hæfilegs tímaramma.
3. Ákvæði þessarar greinar hafa ekki áhrif á beitingu GATT og tengdra gerninga skv. 29. gr.

V. HLUTI
Lausn deilumála.

26. gr.

Lausn deilumála milli fjárfestis og samningsaðila.

1. Deilur milli samningsaðila og fjárfestis annars samningsaðila um fjárfestingu þess síðarnefnda á svæði hins fyrrnefnda, sem snúast um meinta vanefnd á skuldbindingu hins fyrrnefnda skv. III. hluta, skal leysa í vinsemd ef þess er kostur.
2. Verði slíkar deilur ekki leystar samkvæmt ákvæðum 1. mgr. innan þriggja mánaða frá þeim degi þegar annar hvor deiluaðila fer fram á að viðkomandi deila sé leyst í vinsemd, getur fjárfestirinn, sem er deiluaðili, valið að leggja deiluna fram til úrlausnar:
 - a) fyrir dómstóla eða stjórnarsýsludómstóla þess samningsaðila sem er aðili að deilunni,
 - b) í samræmi við hvaða gildandi, áður samþykka málsmeðferð við lausn deilumála sem er eða
 - c) í samræmi við eftirfarandi málsgreinar þessarar greinar.
3. a) Sérhver samningsaðili veitir hér með, einungis með fyrirvara um b- og c-lið, skilyrðislaust samþykki sitt fyrir því að deila sé lögð fyrir alþjóðlegan gerðardóm eða fram til sáttameðferðar í samræmi við við ákvæði þessarar greinar.
 - b) i. Þeir samningsaðilar sem eru skráðir í I. viðauka D veita ekki slíkt skilyrðislaust samþykki, hafi viðkomandi fjárfestir áður lagt deiluna fram skv. a- eða b-lið 2. mgr.
 - ii. Í þágu gagnsæis skal sérhver samningsaðili, sem er skráður í I. viðauka D, leggja fram skriflega yfirlýsingu um stefnu sína, venjur og skilyrði hvað þetta varðar til aðalskrifstofunnar, eigi síðar en þann dag þegar hann afhendir skjal sitt um fullgildinguna, staðfestingu eða samþykki til vörslu í samræmi við 39. gr. eða leggur fram skjal sitt um aðild til vörslu í samræmi við 41. gr.
 - c) Samningsaðili, sem er skráður í I. viðauka A, veitir ekki slíkt skilyrðislaust samþykki viðvíkjandi deilu sem kemur upp vegna ákvæða síðasta málsliðar 1. mgr. 10. gr.
4. Kjósi fjárfestir að vísa deilunni til úrlausnar skv. c-lið 2. mgr., skal hann enn fremur leggja fram skriflegt samþykki sitt fyrir því að deilunni verði vísað til:
 - a) i. Alþjóðastofnunarinnar um lausn fjárfestingardeilna, sem var komið á fót samkvæmt samningnum um lausn fjárfestingardeilna milli ríkja og þegna annarra ríkja sem lagður var fram til undirritunar í Washington 18. mars 1965 (hér á eftir nefndur ICSID-samningurinn), ef samningsaðili fjárfestisins og samningsaðilinn, sem er deiluaðili, eru báðir aðilar að ICSID-samningnum eða
 - ii. Alþjóðastofnunarinnar um lausn fjárfestingardeilna, sem var komið á fót samkvæmt samningnum sem um getur í i. lið a-liðar, samkvæmt þeim reglum sem gilda um sérlausnir þegar aðalskrifstofa stofnunarinnar annast málsmeðferð (hér á eftir nefndar „reglur um sérlausnir“), ef samningsaðili fjárfestisins eða samningsaðilinn sem er deiluaðili, en ekki báðir, er aðili að ICSID-samningnum,
 - b) eins gerðarmanns eða sérstaks alþjóðlegs gerðardóms sem er stofnsettur samkvæmt gerðardómsreglum alþjóðaviðskiptalaganefndar Sameinuðu þjóðanna (hér á eftir nefnd UNCITRAL-nefndin) eða
 - c) gerðardómsmeðferðar fyrir gerðardómi verslunarráðs Stokkhólms.
5. a) Samþykkið, sem er veitt í 3. mgr., ásamt skriflegu samþykki fjárfestisins, sem er veitt skv. 4. mgr., skal teljast uppfylla kröfuna um:
 - i. skriflegt samþykki deiluaðila að því er varðar ákvæði II. kafla ICSID-samningsins og að því er varðar reglurnar um sérlausnir,
 - ii. „skriflegt samkomulag“ að því er varðar II. gr. samningsins um viðurkenningu og fullnustu erlendra gerðardómsúrskurða, sem var gerður 10. júní 1958 í New York (hér á eftir nefndur „New York-samningurinn“), og
 - iii. „að aðilar að samningi hafi gert skriflegt samkomulag“ að því er varðar 1. gr. UNCITRAL-gerðardómsreglnanna.
- b) Öll gerðardómsmeðferð samkvæmt þessari grein skal, ef einhver deiluaðili óskar þess, fara fram í ríki sem er aðili að New York-samningnum. Kröfur, sem eru lagðar í gerð samkvæmt

honum, skulu teljast hafa risið vegna viðskiptatengsla eða verslunarviðskipta í skilningi I. gr. þess samnings.

6. Dómstóll, sem skipaður er skv. 4. mgr., skal úrskurða um deiluefnin samkvæmt ákvæðum samnings þessa og gildandi ákvæðum og meginreglum þjóðaréttar.
7. Fjárfestir, annar en einstaklingur sem hefur sama þjóðerni og samningsaðili sem er deiluaðili þegar það skriflega samþykki sem um getur í 4. mgr. er dagsett og sem, áður en deila rís milli hans og fyrrnefnds samningsaðila, lýtur stjórn fjárfesta annars samningsaðila, skal, að því er varðar ákvæði b-liðar 2. mgr. 25. gr. ICSID-samningsins, hljóta meðferð sem „ríkisborgari annars samningsríkis“ og skal, að því er varðar ákvæði 6. mgr. 1. gr. reglnanna um sérlausnir, hljóta meðferð sem „ríkisborgari annars ríkis“.
8. Úrskurðir gerðardóms, sem geta falið í sér úrskurð um hagsmuni, eru endanlegir og bindandi fyrir deiluaðila. Í úrskurði gerðardóms um ráðstöfun stjórnvalds eða yfirvalds á lægri stjórnstigum en ríkisvald þess samningaðila sem á í deilu skal koma fram að samningsaðilanum sé heimilt að greiða fébætur í stað hvers kyns annarra lausna sem til greina koma. Sérhver samningsaðili skal framfylgja, án tafar, hverjum slíkum úrskurði og gera ráðstafanir til þess að fyrrnefndum úrskurðum verði fullnægt með skilvirkum hætti á svæði sínu.

27. gr.

Lausn deilumála milli samningsaðila.

1. Samningsaðilar skulu leitast við að leysa deilur um beitingu eða túlkun ákvæða samnings þessa eftir diplómátskum leiðum.
2. Hafi deila ekki verið leyst í samræmi við ákvæði 1. mgr. innan hæfilegs tíma, getur hvor deiluaðili sem er, eftir að hafa sent skriflega tilkynningu til hins deiluaðilans, vísað málinu til sérstaks gerðardóms samkvæmt ákvæðum þessarar greinar, nema kveðið sé á um annað í samningi þessum eða samþykkt skriflega af hálfu samningsaðilanna og að undantekinni beitingu eða túlkun ákvæða 6. gr. eða 19. gr. eða, að því er varðar samningsaðila sem skráðir eru í viðauka IA, ákvæða síðasta málslíðar 1. mgr. 10. gr.
3. Slíkur sérstakur gerðardómur skal skipaður sem hér segir:
 - a) Samningsaðilinn, sem hefur málsmeðferðina, skal tilnefna einn gerðarmann og tilkynna hinum samningsaðilanum, sem er aðili að deilunni, um tilnefninguna innan 30 daga frá því að hinn samningsaðilinn veitir þeirri tilkynningu er um getur í 2. mgr. viðtöku,
 - b) Hinn samningsaðilinn, sem er aðili að deilunni, skal tilnefna einn gerðarmann innan 60 daga frá viðtöku hinnar skriflegu tilkynningar er um getur í 2. mgr. Ef ekki er tilnefnt innan þeirra tímamarka sem mælt er fyrir um, getur samningsaðilinn, sem hóf málsmeðferðina og innan 90 daga frá viðtöku hinnar skriflegu tilkynningar er um getur 2. mgr., farið fram á að tilnefningin sé framkvæmd í samræmi við ákvæði d-liðar,
 - c) Þriðji gerðarmaðurinn, sem skal ekki vera af þjóðerni eða ríkisborgari samningsaðilans sem er aðili að deilunni, skal tilnefndur af þeim samningsaðilum sem eru aðilar að deilunni. Þessi gerðarmaður skal gegna formennsku í gerðardóminum. Hafi samningsaðilarnir, innan 150 daga frá viðtöku tilkynningar þeirrar er um getur í 2. mgr., ekki orðið sammála um tilnefningu þriðja gerðarmannsins, skal sú tilnefning fara fram í samræmi við ákvæði d-liðar, að beiðni annars hvors samningsaðilans sem skal lögð fram innan 180 daga frá viðtöku fyrrnefndrar tilkynningar,
 - d) aðalframkvæmdastjóri Alþjóðagerðardómsins í Haag skal annast þær tilnefningar sem farið er fram á í samræmi við ákvæði þessarar málsgreinar innan 30 daga frá því að beiðni þess efnis er veitt viðtaka. Geti aðalframkvæmdastjórinn ekki sinnt þessu verkefni skal aðal-skrifstofustjórinn annast þessar tilnefningar. Ef hann getur heldur ekki sinnt þessu verkefni skal sá staðgengill sem hefur lengstan starfsaldur annast tilnefningarnar,
 - e) þegar tilnefningar fara fram skv. a- til d-lið skal tekið tillit til menntunar, hæfis og reynslu, einkum hvað varðar þau málefni sem samningur þessi fjallar um, þeirra gerðarmanna sem tilnefna á,
 - f) ef ekki liggur fyrir samningur um annað milli samningsaðilanna, skulu gerðardómsreglur alþjóðaviðskiptalaganefndar Sameinuðu þjóðanna gilda, nema að því marki sem þeir samn-

- ingsaðilar sem eru aðilar að deilunni eða gerðarmennirnir hafa gert breytingar á þeim. Ákvarðanir gerðardómsins skulu teknar með einföldum meirihluta atkvæða gerðarmanna,
- g) gerðardómurinn skal setja niður deiluna í samræmi við ákvæði samnings þessa og gildandi ákvæði og meginreglur Þjóðaréttar,
 - h) úrskurður gerðardóms er endanlegur og bindandi fyrir þá samningsaðila sem eiga aðild að deilunni,
 - i) komist gerðardómur að þeirra niðurstöðu, þegar hann vinnur að úrskurði sínum, að ráðstöfun héraðs- eða sveitarstjórnar eða yfirvalda á þeim stjórnsýslustigum á svæði samningsaðila, sem er skráður í I. hluta viðauka P, sé í ósamræmi við samning þennan, getur hvor deiluaðila sem er skírskotað til ákvæða II. hluta í viðauka P,
 - j) kostnaður vegna gerðardómsins, þ.m.t. þóknun gerðarmanna, skal skiptast jafnt milli þeirra samningsaðila sem eru aðilar að deilunni. Gerðardómurinn getur, engu að síður, að vild mælt svo fyrir að annar samningsaðilinn, sem er aðili að deilunni, greiði hærri hluta af kostnaðinum,
 - k) gerðardómurinn skal sitja í Haag og nota athafnasvæði og aðstöðu Alþjóðagerðardómsins, nema samningsaðilarnir, sem eru aðilar að deilunni, komi sér saman um annað,
 - l) afrit af úrskurðinum skal afhent aðalskrifstofunni til vörslu sem gerir hann öllum aðgengilegan.

28. gr.

Þegar ákvæði 27. gr. eiga ekki við í tilteknum deilum.

Deila milli samningsaðila, sem fjallar um beitingu og túlkun á 5. eða 29. gr., skal ekki leyst skv. 27. gr. nema samningsaðilarnir, sem eru aðilar að deilunni, samþykki það.

VI. HLUTI

Umbreytingarákvæði.

29. gr.

Bráðabirgðaákvæði um viðskiptatengd málefni.

1. Ákvæði þessarar greinar gilda um viðskipti með orkugjafa og -vörur meðan einhver samningsaðila er ekki aðili að GATT og tengdum gerningum.
2.
 - a) Viðskipti með orkugjafa og -vörur milli samningsaðila, þar sem a.m.k. einn þeirra er ekki aðili að GATT eða viðeigandi tengdum gerningi, skulu stjórnast, með fyrirvara um ákvæði b- og c-liðar og þær undantekningar og reglur sem kveðið er á um í viðauka G, af ákvæðum GATT-samkomulagsins frá 1947 og tengdum gerningum, eins og þeim var beitt hinn 1. mars 1994 og aðilar að GATT-samkomulaginu frá 1947 framkvæmdu þau sín á milli að því er varðar orkugjafa - og vörur, eins og allir samningsaðilar væru aðilar að GATT-samkomulaginu frá 1947 og tengdum gerningum.
 - b) Slík viðskipti samningsaðila, sem var ríki sem var hluti af Sovétríkjunum fyrrverandi, geta þess í stað stjórnast, með fyrirvara um ákvæði TFU viðaukans, af samkomulagi milli tveggja eða fleiri slíkra ríkja til 1. desember 1999 eða þar til sá samningsaðili gerist aðili að GATT-samningnum, hvort sem fyrr verður.
 - c) Að því er varðar viðskipti milli tveggja aðila að GATT gilda ákvæði a-liðar ekki ef annar fyrrnefndra aðila er ekki aðili að GATT-samkomulaginu frá 1947.
3. Sérhver undirritunaraðili samnings þessa og sérhvert ríki eða svæðisstofnanir um efnahags-samvinnu, sem gerast aðili að samningi þessum, skal, þann dag þegar það undirritar eða afhendir skjal sitt um aðild til vörslu, láta aðalskrifstofunni í té skrá yfir alla tollskrártaxta og önnur gjöld sem lögð eru á orkugjafa og -vörur þegar þegar inn- eða útflutningur fer fram og tilkynna um mörk slíkra taxta og gjalda sem lögð eru á á undirritunar- eða afhendingardegi. Allar breytingar á slíkum töxtum eða gjöldum skal tilkynna aðalskrifstofunni sem aftur tilkynnir samningsaðilunum um slíkar breytingar.
4. Sérhver samningsaðili skal leitast við að hækka ekki tollskrártaxta eða önnur gjöld sem eru lögð á við inn- eða útflutning:

- a) þegar um ræðir innflutning á orkugjöfum og -vörum sem er lýst í I. hluta skrárinnar sem varðar þann samningsaðila er um getur í II. gr. í GATT, umfram þau mörk sem sett eru fram í þeirri skrá, ef samningsaðilinn er aðili að GATT,
 - b) þegar um ræðir útflutning á orkugjöfum og -vörum og innflutning þeirra ef samningsaðilinn er ekki aðili að GATT, umfram þau mörk sem aðalskrifstofunni var síðast tilkynnt um, nema eins og heimilt er samkvæmt þeim ákvæðum sem taka gildi skv. a-lið 2. mgr.
5. Samningsaðila er því aðeins heimilt að hækka slíkan tollskrártaxta eða önnur gjöld umfram þau mörk er um getur í 4. mgr. ef:
- a) þegar um ræðir taxa eða annað gjald sem er lagt á við innflutning, slík aðgerð er ekki í ósamræmi við gildandi ákvæði GATT, önnur en þau ákvæði GATT-samkomulagsins frá 1947 og tengdra gerninga sem skráðir eru í viðauka G og samsvarandi ákvæði GATT-samningsins frá 1994 og tengdra gerninga eða
 - b) hann hefur, eftir því sem frekast er unnt samkvæmt löggjafarleiðum sínum tilkynnt aðal-skrifstofunni um tillögu sína að slíkri hækkun, veitt öðrum samningsaðilum, sem eiga hags-muna að gæta, sanngjarnt tækifæri til samráðs um fyrrnefnda tillögu og tekið tillit til málflutnings þeirra.
6. Undirritunaraðilar skuldbinda sig til þess að hefja samningaviðræður eigi síðar en 1. janúar 1995 með það fyrir augum að ljúka, eigi síðar en 1. janúar 1998 og eftir því sem við á í ljósi hvers kyns breytinga á viðskiptakerfi heimsins, við gerð texta til breytingar á samningi þessum sem skal, með fyrirvara um skilyrði sem mælt verður fyrir um í honum, skuldbinda sérhvern samningsaðila til þess að hækka ekki fyrrnefnda taxa eða gjöld umfram þau mörk sem mælt er fyrir um í þeirri breytingu.
- 7) Viðauki D gildir um deilur um það hvort ákvæði, sem gilda um viðskipti samkvæmt þessari grein, séu virt og, nema báðir samningsaðilar komi sér saman um annað, um deilur milli samningsaðila um það hvort ákvæði 5. gr. séu virt, ef a.m.k. annar þeirra er ekki aðili að GATT, að því undan-skildu að ákvæði viðauka D gilda ekki um deilur milli samningsaðila þegar deiluefnið varðar samning sem:
- a) hefur verið tilkynntur í samræmi við og uppfyllir aðrar kröfur b-liðar 2. mgr. og TFU viðauka-ana eða
 - b) kemur á fríverslunarsvæði eða tollabandalagi eins og lýst er í XXIV. grein GATT-sam-ningsins.

30. gr.

Þróun fyrirkomulags alþjóðaviðskipta.

Í ljósi niðurstaðna Úrúgvælotu marghliða viðskiptaviðræðnanna eins og þær koma fyrst og fremst fram í lokagerðinni sem var samþykkt í Marakess 15. apríl 1994, skuldbinda samningsaðilar sig til þess að hefja athugun, eigi síðar en 1. júlí 1995 eða við gildistöku samnings þessa, hvort sem síðar verður, á viðeigandi breytingum á samningi þessum með það í huga að samþykkja allar slíkar breyt-ingar á ráðstefnunni um orkusáttmálann.

31. gr.

Orkutengdur búnaður.

Á á fyrsta fundi skammtímaráðstefnunnar um orkusáttmálann skal hefja athugun á að fella orku-tengdan búnað inn í viðskiptaákvæði samnings þessa.

32. gr.

Umbreytingarráðstafanir.

1. Þar sem viðurkennt er að þörf er á tíma til að aðlagast kröfum um markaðshagkerfi er samnings-aðila, sem er skráður í viðauka T, heimilt að fresta því tímabundið að efna að fullu skuldbindingar sínar samkvæmt einu eða fleiri af eftirfarandi ákvæðum samnings þessa, með fyrirvara um skil-yrðin í 3. til 6. mgr.:
 2. og 5. mgr. 6. gr.
 4. mgr. 7. gr.

1. mgr. 9. gr.
7. mgr. 10. gr. – sérstakar ráðstafanir,
d-liður 1. mgr. 14. gr. – aðeins varðandi flutning á óráðstöfuðum tekjum,
3. mgr. 20. gr.
1. og 3. mgr. 22. gr.
2. Aðrir samningsaðilar skulu aðstoða samningsaðila, sem hefur frestað því tímabundið að uppfylla að fullu skuldbindingar sínar skv. 1. mgr., við að skapa skilyrði til þess að binda enda á frestunina. Þessa aðstoð má veita í þeirri mynd sem hinir samningsaðilarnir telja best til þess fallna að svara þeim þörfum sem tilkynnt er um skv. c-lið 4. mgr., m.a. þar sem það á við, með tvíhliða eða marghliða ráðstöfunum.
3. Viðeigandi ákvæði, áfangar að því að beita hverju þeirra að fullu, þær ráðstafanirnar sem gera skal og sá dagur eða, í undantekningartilvikum, sá hugsanlegi atburður þegar sérhverjum áfanga skal vera lokið og þeirri ráðstöfun sem er gripið til eru talin upp í viðauka T fyrir sérhvern samningsaðila sem gerir tilkall til umbreytingarráðstafana. Sérhver fyrrnefndur samningsaðili skal grípa til þeirrar ráðstöfunar sem upp er talin eigi síðar en þann dag sem er tilgreindur vegna viðkomandi ákvæðis og áfanga, eins og sett er fram í viðauka T. Samningsaðilar, sem hafa frestað því tímabundið að efna skuldbindingar að fullu sbr. 1. mgr., gangast undir að efna viðkomandi skuldbindingar að fullu eigi síðar en 1. júlí 2001. Telji samningsaðili nauðsynlegt, í undantekningartilvikum, að óska eftir því að tímabil fyrrnefndrar tímabundinnar frestunar sé framlengt eða að frekari tímabundin frestun, sem ekki hefur áður verið talin upp í viðauka T, sé felld inn, skal ráðstefnan um orkusáttmálann taka ákvörðun um slíka beiðni um breytingu á viðauka T.
4. Samningaðili, sem hefur skírskotað til umbreytingarráðstafana, skal tilkynna aðalskrifstofunni eigi sjaldnar en á 12 mánaða fresti:
- um framkvæmd allra ráðstafana sem eru taldar upp í viðauka T og almennt um hvernig honum miðar að uppfylla skuldbindingar að fullu,
 - um þann árangur sem hann býst við að ná á næstu 12 mánuðum í viðleitni sinni að uppfylla skuldbindingar að fullu, um þau vandamál sem hann sér fyrir og um tillögur sínar þess efnis hvernig hann hyggst bregðast við þeim,
 - um þörf á tæknilegri aðstoð til þess að greiða fyrir því að unnt sé að ljúka þeim áföngum sem tilgreindir eru í viðauka T, eins og nauðsynlegt er til þess að samningur þessi komi að fullu til framkvæmda eða til þess að bregðast við vandamálum sem tilkynnt er um skv. b-lið, enn fremur til þess að stuðla að öðrum nauðsynlegum umbótum sem miðast við þarfir markaðarins og að nútímavæðingu orkugeirans hjá honum,
 - um hugsanlega þörf á því að leggja fram beiðni að því tagi sem um getur í 3. mgr.
5. Aðalskrifstofan skal:
- dreifa þeim tilkynningum sem um getur í 4. mgr. til allra samningsaðila,
 - dreifa upplýsingum því viðvíkjandi og stuðla á virkan hátt að því að þeir sem hafa þörf fyrir þá tæknilegu aðstoð sem um getur í 2. mgr. og c-lið 4. mgr. og þeir sem bjóða fram slíka aðstoð séu leiddir saman og styðjast, þar sem það á við, við fyrirkomulag sem er til staðar innan annarra alþjóðastofnana,
 - dreifa til allra samningsaðila í lok hvers sex mánaða tímabils samantekt um allar tilkynningar skv. a- eða d-lið 4. mgr.
6. Ráðstefnan um orkusáttmálann skal meta árlega þann árangur sem samningsaðilar hafa náð í að koma ákvæðum þessarar greinar til framkvæmdar og í að leiða saman þá sem hafa þörf fyrir og þá sem bjóða fram þá tæknilegu aðstoð sem um getur í 2. mgr. og c-lið 4. mgr. Meðan á því mati stendur getur ráðstefnan ákveðið að grípa til viðeigandi aðgerða.

VII. HLUTI

Skipulag og stofnanir.

33. gr.

Bókanir við orkusáttmálann og yfirlýsingar.

- Ráðstefnan um orkusáttmálann getur heimilað að samið sé um ýmsar bókanir við orkusáttmálann eða yfirlýsingar með honum í því skyni að vinna að markmiðum og meginreglum sáttmálans.

2. Allir aðilar sem undirrita sáttmálann geta tekið þátt í slíkum samningaviðræðum.
3. Ríki eða svæðisstofnun um efnahagssamvinnu skal ekki verða aðili að bókun eða yfirlýsingu nema það eða hún sé eða verði samtímis undirritunaraðili að sáttmálanum og aðili að samningi þessum.
4. Með fyrirvara um ákvæði 3. mgr. og a-liðar 6. gr. skulu lokaákvæði sem gilda um bókun skilgreind í þeirri bókun.
5. Bókun gildir einungis gagnvart þeim samningsaðilum sem samþykkja að vera bundnir af henni og skal ekki víkja frá réttindum og skyldum þeirra samningsaðila sem eru ekki aðilar að bókuninni.
6. a) Samkvæmt bókun er heimilt að fela ráðstefnunni um orkusáttmálann verkefni og aðalskrifstofunni hlutverk, að því tilskildu að slíkt sé ekki gert með breytingu á bókun nema ráðstefnan um orkusáttmálann samþykki breytinguna, en samþykki hennar skal ekki vera með fyrirvara um nein ákvæði bókunarinnar sem eru heimiluð skv. b-lið.
- b) Í bókun, þar sem kveðið er á um að ráðstefnan um orkusáttmálann taki ákvarðanir samkvæmt henni, geta, með fyrirvara um ákvæði a-liðar, verið ákvæði að því er slíkar ákvarðanir varðar:
 - i. um reglur um atkvæðagreiðslu, aðrar en þær sem er að finna í 36. grein,
 - ii. þess efnis að einungis aðilar að bókuninni skuli teljast samningsaðilar í skilningi 36. gr. eða hafi atkvæðisrétt samkvæmt þeim reglum sem kveðið er á um í bókuninni.

34. gr.

Ráðstefnan um orkusáttmálann.

1. Samningsaðilarnir skulu koma saman með reglulegu millibili á ráðstefnu um orkusáttmálann (hér á eftir nefnd „ráðstefnan um sáttmálann“) þar sem hver samningsaðili á rétt á að senda einn fulltrúa. Reglubundna fundi skal halda með millibili sem ráðstefnan um sáttmálann ákveður.
2. Heimilt er að halda aukafundi ráðstefnunnar um sáttmálann þegar hún kann að ákveða það eða að fram kominni skriflegri beiðni einhvers samningsaðila, að því tilskildu að a.m.k. einn þriðji samningsaðilanna lýsi yfir stuðningi við slíka beiðni innan sex vikna frá því að aðalskrifstofan sendir samningsaðilunum fyrrnefnda beiðni.
3. Hlutverk ráðstefnunnar um sáttmálann er að:
 - a) sinna þeim skyldustörfum sem henni eru falin samkvæmt samningi þessum og öllum bókunum við hann,
 - b) hafa eftirlit með og greiða fyrir framkvæmd meginreglna sáttmálans og ákvæða samnings þessa og bókananna,
 - c) greiða fyrir, í samræmi við samning þennan og bókanir við hann, samræmingu þeirra almennu ráðstafana sem við eiga í því skyni að að framfylgja meginreglum sáttmálans,
 - d) fjalla um og samþykkja áætlanir um þau verkefni sem aðalskrifstofunni ber að leysa,
 - e) fjalla um og samþykkja ársreikninga og fjárhagsáætlun aðalskrifstofunnar,
 - f) fjalla um og samþykkja eða taka upp skilmála höfuðstöðva eða annarra samninga, m.a. forréttindi og friðhelgi sem talin eru nauðsynleg fyrir ráðstefnuna um sáttmálann og aðalskrifstofuna,
 - g) hvetja til samvinnu sem miðar að því að greiða fyrir og stuðla að markaðsmiðuðum umbótum og nútímavæðingu orkugeirans í þeim löndum Mið- og Austur-Evrópu og Sovétríkjunum fyrrverandi sem ganga í gegnum efnahagslega umbreytingu,
 - h) heimila og samþykkja umboð fyrir samningaviðræður um bókanir og fjalla um og samþykkja texta þeirra og breytingar á þeim,
 - i) heimila samningaviðræður um yfirlýsingar og samþykkja útgáfu þeirra,
 - j) taka ákvarðanir um aðild að samningi þessum,
 - k) heimila samningaviðræður um og fjalla um og samþykkja eða taka upp samstarfssamninga,
 - l) fjalla um og samþykkja texta breytinga við samning þennan,
 - m) fjalla um og samþykkja lagfæringar og tæknilegar breytingar á viðaukunum við samning þennan,

- n) skipa aðalframkvæmdastjórn og taka allar ákvarðanir sem eru nauðsynlegar vegna stofnunar og starfsemi aðalskrifstofunnar, þ.m.t. skipulag, stöður starfsfólks og staðlaða ráðningarskilmála embættismanna og starfsmanna.
4. Þegar ráðstefnan um sáttmálann sinnir skyldustörfum sínum fyrir atbeina aðalskrifstofunnar skal hún eiga samstarf við og nýta sér eins vel og aðstæður leyfa, með hagkvæmni og skilvirkni í fyrirrúmi, þjónustu og áætlanir annarra stofnana og samtaka sem öðlast hafa hæfni í málefnum sem tengjast markmiðum samnings þessa.
 5. Ráðstefnan um sáttmálann getur komið á fót undirstofnunum sem hún telur viðeigandi til að geta sinnt skyldustörfum sínum.
 6. Ráðstefnan um sáttmálann skal fjalla um og samþykkja starfsreglur og fjárhagsreglur.
 7. Árið 1999 og eftir það með millibili (sem skal ekki vera lengra en fimm ár), sem ráðstefnan um sáttmálann ákvarðar, skal ráðstefnan um sáttmálann fara vandlega yfir þau verkefni sem kveðið er á um í samningi þessum með hliðsjón af því að hvaða marki ákvæði samningsins og bókananna hafa komið til framkvæmda. Í lok hverrar yfirferðar er ráðstefnunni um sáttmálann heimilt að breyta eða leggja niður þau verkefni sem tilgreind eru í 3. mgr. og er jafnframt heimilt að leggja aðalskrifstofuna niður.

35. gr.

Aðalskrifstofan.

1. Til að sinna skyldustörfum sínum skal ráðstefnan um sáttmálann hafa aðalskrifstofu þar sem starfa aðalframkvæmdastjóri og það starfsfólk sem er nauðsynlegt að lágmarki til þess að skrifstofan geti sinnt hlutverki sínu með skilvirkum hætti.
2. Ráðstefnan um orkusáttmálann skipar aðalframkvæmdastjórn. Fyrsta skipunin skal vera til fimm ára að hámarki.
3. Þegar aðalskrifstofan sinnir skyldustörfum sínum er hún ábyrg gagnvart ráðstefnunni um sáttmálann og sendir henni skýrslur um störf sín.
4. Aðalskrifstofan skal veita ráðstefnunni um sáttmálann alla þá aðstoð sem nauðsynleg er til að ráðstefnan geti sinnt skyldum sínum og skal skila þeim verkefnum sem henni eru falin með samningi þessum eða einhverri bókun við hann og öllum öðrum verkefnum sem ráðstefnan um sáttmálann felur henni.
5. Aðalskrifstofan skal gera þær stjórnsýslulegu og samningsbundnu ráðstafanir sem eru nauðsynlegar til að hún geti sinnt verkefnum sínum með skilvirkum hætti.

36. gr.

Atkvæðagreiðsla.

1. Gerð er krafa um einróma samþykki þeirra samningsaðila sem eru viðstaddir og greiða atkvæði á fundi ráðstefnunnar um sáttmálann, þar sem teknar eru ákvarðanir um mál sem að neðan greinir og varða ákvarðanir ráðstefnunnar um sáttmálann þess efnis að:
 - a) samþykkja breytingar á samningi þessum, aðrar en breytingar á 34. og 35. gr. og viðauka T,
 - b) samþykkja aðild að samningi þessum skv. 41. gr. af hálfu ríkja eða svæðisstofnana um efnahagssamvinnu sem ekki voru undirritunaraðilar sáttmálans frá og með 16. júní 1995,
 - c) heimila samningaviðræður um og að samþykkja eða taka upp ákvæði samstarfssamninga,
 - d) samþykkja breytingar á viðaukum EM, NI, G og B,
 - e) samþykkja tæknilegar breytingar á viðaukunum við samning þennan,
 - f) samþykkja tilnefningar aðalframkvæmdastjórans á gerðarmönnum skv. 7. mgr. í viðauka D. Samningsaðilarnir skulu kappkosta að ná samhljóða samþykki um öll önnur mál þar sem ákvörðunar þeirra er krafist samkvæmt samningi þessum. Ef ekki er unnt að ná samkomulagi með samhljóða samþykki gilda ákvæði 2. og 5. mgr.
2. Ákvarðanir um fjárhagsáætlanir, sem um getur í e-lið 3. mgr. 34. gr., skulu teknar með auknum meirihluta af samningsaðilum sem eiga framlög sem metin eru, eins og tilgreint er í viðauka B, að nemi samanlagt a.m.k. þremur fjórðu af þeim heildarframlögum sem þar eru tilgreind.
3. Ákvarðanir um mál, sem um getur í 7. mgr. 34. gr., skulu teknar með þremur fjórðu hluta atkvæða samningsaðilanna.

4. Að undanskildum þeim tilvikum sem tilgreind eru í a- til f-lið í 1. mgr. og 2. og 3. mgr. og með fyrirvara um 6. mgr. skulu ákvarðanir, sem kveðið er á um í samningi þessum, teknar með þremur fjórðu hluta atkvæða þeirra samningsaðila sem eru viðstaddir og greiða atkvæði á fundi ráðstefnunnar um sáttmálann þar sem slík mál eru ákveðin.
5. Í þessari grein merkir „samningsaðilar sem er viðstaddur og greiða atkvæði“ samningsaðila sem eru viðstaddir og greiða atkvæði með eða á móti, að því tilskildu að ráðstefnunni um sáttmálann sé heimilt að ákveða starfsreglur sem gera kleift að samningsaðilar geti tekið fyrrnefndar ákvarðanir með bréfaskiptum.
6. Engin ákvörðun, sem um getur í þessari grein, er gild nema einfaldur meirihluti samningsaðilanna styðji hana, að undanskildu því sem kveðið er á um í 2. mgr.
7. Svæðisstofnun um efnahagssamvinnu skal, við atkvæðagreiðslu, hafa atkvæðafjölda sem er jafn fjölda þeirra aðildarríkja hennar sem eru aðilar að samningi þessum, að því tilskildu að slík stofnun neyti ekki atkvæðaréttar síns ef aðildarríki hennar neyta atkvæðaréttar síns og öfugt.
8. Ráðstefnunni um sáttmálann er heimilt, ef um er að ræða viðvarandi vanefndir á að samningsaðili standi við fjárhagslegar skuldbindingar sínar samkvæmt samningi þessum, að fella tímabundið úr gildi atkvæðisrétt samningsaðilans að öllu leyti eða að hluta til.

37. gr.

Meginreglur um fjármögnun.

1. Sérhver samningsaðili skal bera eigin kostnað vegna fyrirsvars á fundum ráðstefnunnar um sáttmálann og hjá undirstofnunum hennar.
2. Kostnaður vegna funda ráðstefnunnar um sáttmálann og undirstofnana hennar telst kostnaður aðalskrifstofunnar.
3. Samningsaðilarnir greiða kostnað vegna aðalskrifstofunnar og skal hann metinn samkvæmt greiðslugetu þeirra, sem er ákvörðuð eins og fram kemur í viðauka B, en heimilt er að breyta ákvæðum hans í samræmi við d-lið 1. mgr. 36. gr.
4. Bókun skal innihalda ákvæði sem tryggja að allur kostnaður vegna aðalskrifstofunnar, sem fellur til vegna þeirrar bókunar, falli á aðila að henni.
5. Ráðstefnunni um sáttmálann er auk þess heimilt að taka við frjálsum framlögum frá einum eða fleiri samningsaðilum eða frá öðrum aðilum. Kostnaður, sem er greiddur með slíkum framlögum, skal ekki teljast kostnaður aðalskrifstofunnar í skilningi 3. mgr.

VIII. HLUÐI

Lokaákvæði.

38. gr.

Undirritun.

Samningur þessi skal vera opinn til undirritunar í í Lissabon frá 17. desember 1994 til 16. júní 1995 fyrir þau ríki og svæðisstofnanir um efnahagssamvinnu sem undirritað hafa sáttmálann.

39. gr.

Fullgilding, staðfesting eða samþykki.

Samningur þessi er með fyrirvara um fullgilding, staðfestingu eða samþykki undirritunaraðila. Skjöl um fullgilding, staðfestingu eða samþykki skulu afhent vörsluaðila til vörslu.

40. gr.

Gildi gagnvart yfirráðasvæðum.

1. Sérhverju ríki eða svæðisstofnun um efnahagssamvinnu er heimilt, samhliða undirritun, fullgilding, staðfestingu, samþykki eða aðild, að lýsa því yfir, í formi yfirlýsingar sem afhent er vörsluaðila til vörslu, að samningurinn skuli vera bindandi fyrir það eða hana gagnvart öllum yfirráðasvæðum, sem það eða hún fer með alþjóðasamskipti fyrir eða gagnvart einu eða einni þeirra eða fleiri. Yfirlýsing þess efnis tekur gildi þegar samningurinn öðlast gildi fyrir viðkomandi samningsaðila.

2. Sérhver samningsaðili getur síðar, með yfirlýsingu sem afhent er vörsluaðila til vörslu, skuldbundið sig samkvæmt samningi þessum gagnvart öðru yfiráðasvæði sem tilgreint er í yfirlýsingunni. Gagnvart slíku yfiráðasvæði öðlast samningurinn gildi á nítugasta degi eftir að vörsluaðilinn veitir slíkri yfirlýsingu viðtöku.
3. Heimilt er að afturkalla eða breyta sérhverri yfirlýsingu samkvæmt tveimur undanfarandi málsgreinum, að því er varðar sérhvert yfiráðasvæði sem tilgreint er í slíkri yfirlýsingu, með tilkynningu til vörsluaðilans. Afturköllunin skal, með fyrirvara um gildissvið 3. mgr. 47. gr., taka gildi einu ári eftir viðtökudag þess háttar tilkynningar af hálfu vörsluaðilans.
4. Skilgreininguna á „svæði“ í 10. mgr. 1. gr. skal túlka með hliðsjón af sérhverri yfirlýsingu sem afhent er til vörslu samkvæmt ákvæðum þessarar greinar.

41. gr.

Aðild.

Samningur þessi skal liggja frammi til aðildar frá þeim degi að telja þegar frestur til að undirrita hann er liðinn af hálfu ríkja og svæðisstofnana um efnahagssamvinnu, sem hafa undirritað sáttmálann, með skilmálum sem ráðstefnan um orkusáttmálann hefur ákveðið. Aðildarskjölin skulu afhent vörsluaðila til vörslu.

42. gr.

Breytingar.

1. Sérhverjum samningsaðila er heimilt að leggja fram breytingartillögur við samning þennan.
2. Aðalskrifstofan skal senda samningsaðilum texta allra breytingartillagna við samning þennan eigi síðar en þremur mánuðum fyrir þann dag sem lagt er til að ráðstefnan um orkusáttmálann samþykki þær.
3. Aðalskrifstofan skal senda vörsluaðilanum þær breytingar á samningi þessum sem ráðstefnan um orkusáttmálann hefur samþykkt, sem sendir þær áfram öllum samningsaðilum til fullgildingar, staðfestingar eða samþykkis.
4. Afhenda skal vörsluaðila til vörslu skjöl um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki breytinga á samningi þessum. Breytingar öðlast gildi meðal samningsaðila, sem hafa fullgilt, staðfest eða samþykkt þær, á nítugasta degi eftir að að minnsta kosti þrjú fjórðu hlutar samningsaðila hafa afhent vörsluaðila skjöl sín um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki til vörslu. Eftir það öðlast breytingarnar gildi gagnvart sérhverjum öðrum samningsaðila á nítugasta degi eftir að sá samningsaðili afhendir skjal sitt um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki breytinganna til vörslu.

43. gr.

Samstarfssamningar.

1. Ráðstefnan um orkusáttmálann getur heimilað að fram fari samningaviðræður um samstarfssamninga við ríki eða svæðisstofnanir um efnahagssamvinnu eða alþjóðastofnanir, í því skyni að vinna að markmiðum og meginreglum sáttmálans og að því að ákvæði samnings þessa eða einnar eða fleiri bókana nái fram að ganga.
2. Þau tengsl sem komið er á við samstarfsríki, -svæðisstofnun um efnahagssamvinnu eða -alþjóðastofnun og þau réttindi sem þau njóta og þær skuldbindingar sem þau takast á hendur skulu vera í samræmi við þær aðstæður sem samstarfið skapar og skulu, í hverju tilviki um sig, sett fram í viðkomandi samstarfssamningi.

44. gr.

Gildistaka.

1. Samningur þessi öðlast gildi á nítugasta degi eftir að þrítugasta skjalið um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki hans eða aðild að honum er afhent til vörslu af hálfu ríkis eða svæðisstofnunar um efnahagssamvinnu sem hefur undirritað sáttmálann frá og með 16. júní 1995.
2. Gagnvart sérhverju ríki eða svæðisstofnun um efnahagssamvinnu, sem fullgildir, staðfestir, samþykkir eða gerist aðili að samningi þessum eftir að þrítugasta skjalið um fullgildingu, staðfestingu eða samþykki var afhent til vörslu, öðlast hann gildi á nítugasta degi eftir þann dag þegar

viðkomandi ríki eða svæðisstofnun um efnahagssamvinnu afhendir skjal sitt um fullgildinguna, staðfestingu, samþykki eða aðild til vörslu.

3. Að því er varðar 1. mgr. skal ekki litið svo á að skjal, sem svæðisstofnun um efnahagssamvinnu afhendir til vörslu, komi til viðbótar þeim skjölum sem aðildarríki að slíkri stofnun hafa afhent til vörslu.

45. gr.

Beiting til bráðabirgða.

1. Sérhver undirritunaraðili samþykkir að beita ákvæðum samnings þessa til bráðabirgða meðan þess er beðið að hann öðlist gildi skv. 44. gr. gagnvart honum, að því marki sem slík beiting til bráðabirgða samrýmist stjórnarskrá hans, lögum eða reglum.
2.
 - a) Þrátt fyrir ákvæði 1. mgr. getur sérhver undirritunaraðili afhent vörsluaðila, samhliða undirritun, yfirlýsingu þess efnis að hann geti ekki samþykkt beitingu til bráðabirgða. Sú skuldbinding sem 1. mgr. felur í sér gildir ekki gagnvart undirritunaraðila sem gefur út slíka yfirlýsingu. Sérhver fyrrnefndur undirritunaraðili getur hvenær sem er dregið fyrrnefnda yfirlýsingu til baka með skriflegri tilkynningu til vörsluaðilans.
 - b) Hvorki undirritunaraðili, sem gefur út yfirlýsingu í samræmi við a-lið, né fjárfestar þess undirritunaraðila geta gert kröfu um að njóta ávinnings af beitingu til bráðabirgða skv. 1. mgr.
 - c) Þrátt fyrir ákvæði a-liðar skal sérhver undirritunaraðili, sem gefur út yfirlýsingu er um getur í a-lið, beita ákvæðum VII. hluta til bráðabirgða meðan þess er beðið að samningurinn taki gildi gagnvart honum skv. 44. gr., að því marki sem slík beiting til bráðabirgða samrýmist stjórnarskrá hans, lögum eða reglum.
3.
 - a) Sérhverjum undirritunaraðila er heimilt að binda enda á beitingu ákvæða samnings þessa til bráðabirgða með skriflegri tilkynningu til vörsluaðilans þess efnis að hann hyggist ekki gerast aðili að samningnum. Lok beitingar til bráðabirgða af hálfu undirritunaraðila skulu koma til framkvæmda þegar 60 dagar eru liðnir frá þeim degi þegar vörsluaðilinn veitir skriflegri tilkynningu viðkomandi undirritunaraðila viðtöku.
 - b) Hætti undirritunaraðili beitingu til bráðabirgða skv. a-lið skal skuldbinding undirritunaraðilans skv. 1. mgr. um að beita ákvæðum III. og V. hluta viðvíkjandi fjárfestingum, sem fjárfestar annarra undirritunaraðila hafa stofnað til á svæði hans meðan á fyrrnefndri beitingu til bráðabirgða stóð, eigi að síður halda gildi sínu að því er þær fjárfestingar varðar í tuttugu ár eftir þann dag þegar beitingu til bráðabirgða lýkur í reynd, nema kveðið sé á um annað í c-lið.
 - c) Ákvæði b-liðar gilda ekki um neinn þeirra undirritunaraðila sem taldir eru upp í viðauka PA. Undirritunaraðila skal fjarlægja af listanum í viðauka PA í reynd þegar vörsluaðilinn veitir beiðni þar að lútandi viðtöku.
4. Meðan þess er beðið að samningur þessi öðlist gildi skulu undirritunaraðilar koma saman öðru hverju á undirbúningsráðstefnunni um orkusáttmálann og skal bráðabirgðaaðalskrifstofan, sem um getur í 5. mgr., kalla fyrsta fund hennar saman eigi síðar en 180 dögum eftir þann dag þegar opnað er fyrir undirritun samnings þessa eins og tilgreint er í 38. gr.
5. Undirbúningssskrifstofan skal sinna verkefnum aðalskrifstofunnar til bráðabirgða þar til samningur þessi öðlast gildi skv. 44. gr. og aðalskrifstofunni hefur verið stofnsett.
6. Undirritunaraðilarnir skulu, í samræmi við og með fyrirvara um ákvæði 1. mgr. eða c-lið 2. mgr. og eftir því sem við á, leggja sitt af mörkum vegna kostnaðar við undirbúningssskrifstofuna eins og undirritunaraðilarnir væru samningsaðilar skv. 3. mgr. 37. gr. Allar breytingar, sem undirritunaraðilarnir gera á viðauka B, falla úr gildi við gildistöku samnings þessa.
7. Ríki eða svæðisstofnun um efnahagssamvinnu, sem gerist aðili að samningi þessum skv. ákvæðum 41. gr. áður en samningur þessi öðlast gildi, skal, uns samningurinn öðlast gildi, hafa réttindi og gangast undir skuldbindingar undirritunaraðila samkvæmt ákvæðum þessarar greinar.

46. gr.

Fyrirvarar.

Óheimilt er að gera fyrirvara við samning þennan.

47. gr.

Úrsögn.

1. Samningsaðili getur hvenær sem sagt sig frá samningi þessum með skriflegri tilkynningu til vörsluaðilans þegar fimm áru eru liðin frá því að samningur þessi öðlaðist gildi gagnvart honum.
2. Hver slík úrsögn öðlast gildi þegar eitt ár er liðið frá því að vörsluaðilinn veitir tilkynningunni viðtöku eða þann dag, að liðnu þessu ári, sem kann að vera tilgreindur í tilkynningunni um úrsögn.
3. Ákvæði samnings þessa gilda áfram um fjárfestingar, sem fjárfestar annarra samningsaðila hafa stofnað til á svæði samningsaðila eða um fjárfestingar sem fjárfestar fyrrnefnds samningsaðila hafa stofnað til á svæði annarra samningsaðila, í tuttugu ár frá þeim degi þegar úrsögn fyrrnefnds samningsaðila tekur gildi.
4. Allar bókanir, sem samningsaðili er aðili að, skulu falla úr gildi fyrir þann samningsaðila á þeim degi þegar úrsögn hans, að því er samning þennan varðar, kemur til framkvæmda í reynd.

48. gr.

Staða viðauka og ákvarðana.

Viðaukar við samning þennan og þær ákvarðanir sem settar eru fram í viðauka 2 við lokagerð ráðstefnunnar um orkusáttmála Evrópu, sem undirrituð var í Lissabon 17. desember 1994, eru óaðskiljanlegur hluti samningsins.

49. gr.

Vörsluaðili.

Ríkisstjórn Portúgalska Lýðveldisins skal vera vörsluaðili samnings þessa.

50. gr.

Jafngildir textar.

Þessu til staðfestu hafa undirrituð, sem til þess hafa fullt umboð, undirritað samning þennan á ensku, frönsku, ítölsku, rússnesku, spænsku og þýsku, en allir þessir textar eru jafngildir, í einu frumriti sem mun afhent ríkisstjórn Portúgalska Lýðveldisins til vörslu.

Gjört í Lissabon 17. desember 1994.

THE ENERGY CHARTER TREATY

PREAMBLE

The Contracting Parties to this Treaty,

Having regard to the Charter of Paris for a New Europe signed on 21 November 1990;

Having regard to the European Energy Charter adopted in the Concluding Document of the Hague Conference on the European Energy Charter signed at The Hague on 17 December 1991;

Recalling that all signatories to the Concluding Document of the Hague Conference undertook to pursue the objectives and principles of the European Energy Charter and implement and broaden their cooperation as soon as possible by negotiating in good faith an Energy Charter Treaty and Protocols, and desiring to place the commitments contained in that Charter on a secure and binding international legal basis;

Desiring also to establish the structural framework required to implement the principles enunciated in the European Energy Charter;

Wishing to implement the basic concept of the European Energy Charter initiative which is to catalyse economic growth by means of measures to liberalize investment and trade in energy;

Affirming that Contracting Parties attach the utmost importance to the effective implementation of full national treatment and most favoured nation treatment, and that these commitments will be applied to the Making of Investments pursuant to a supplementary treaty;

Having regard to the objective of progressive liberalization of international trade and to the principle of avoidance of discrimination in international trade as enunciated in the General Agreement on Tariffs and Trade and its Related Instruments and as otherwise provided for in this Treaty;

Determined progressively to remove technical, administrative and other barriers to trade in Energy Materials and Products and related equipment, technologies and services;

Looking to the eventual membership in the General Agreement on Tariffs and Trade of those Contracting Parties which are not currently parties thereto and concerned to provide interim trade arrangements which will assist those Contracting Parties and not impede their preparation for such membership;

Mindful of the rights and obligations of certain Contracting Parties which are also parties to the General Agreement on Tariffs and Trade and its Related Instruments;

Having regard to competition rules concerning mergers, monopolies, anti-competitive practices and abuse of dominant position ;

Having regard also to the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, the Nuclear Suppliers Guidelines and other international nuclear non-proliferation obligations or understandings;

Recognizing the necessity for the most efficient exploration, production, conversion, storage, transport, distribution and use of energy;

Recalling the United Nations Framework Convention on Climate Change, the Convention on Long-Range Transboundary Air Pollution and its protocols, and other international environmental agreements with energy-related aspects; and

Recognizing the increasingly urgent need for measures to protect the environment, including the decommissioning of energy installations and waste disposal, and for internationally-agreed objectives and criteria for these purposes,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

PART I
DEFINITIONS AND PURPOSE

ARTICLE 1
DEFINITIONS

As used in this Treaty:

1. "Charter" means the European Energy Charter adopted in the Concluding Document of the Hague Conference on the European Energy Charter signed at The Hague on 17 December 1991; signature of the Concluding Document is considered to be signature of the Charter.
2. "Contracting Party" means a state or Regional Economic Integration Organization which has consented to be bound by this Treaty and for which the Treaty is in force.
3. "Regional Economic Integration Organization" means an organization constituted by states to which they have transferred competence over certain matters a number of which are governed by this Treaty, including the authority to take decisions binding on them in respect of those matters.
4. "Energy Materials and Products", based on the Harmonized System of the Customs Cooperation Council and the Combined Nomenclature of the European Communities, means the items included in Annex EM.
5. "Economic Activity in the Energy Sector" means an economic activity concerning the exploration, extraction, refining, production, storage, land transport, transmission, distribution, trade, marketing, or sale of Energy Materials and Products except those included in Annex NI, or concerning the distribution of heat to multiple premises.
6. "Investment" means every kind of asset, owned or controlled directly or indirectly by an Investor and includes:
 - a) tangible and intangible, and movable and immovable, property, and any property rights such as leases, mortgages, liens, and pledges;
 - b) a company or business enterprise, or shares, stock, or other forms of equity participation in a company or business enterprise, and bonds and other debt of a company or business enterprise;
 - c) claims to money and claims to performance pursuant to contract having an economic value and associated with an Investment;
 - d) Intellectual Property;
 - e) Returns;
 - f) any right conferred by law or contract or by virtue of any licences and permits granted pursuant to law to undertake any Economic Activity in the Energy Sector.

A change in the form in which assets are invested does not affect their character as investments and the term "Investment" includes all investments, whether existing at or made after the later of the date of entry into force of this Treaty for the Contracting Party of the Investor making the investment and that for the Contracting Party in the Area of which the investment is made (hereinafter referred to as the "Effective Date") provided that the Treaty shall only apply to matters affecting such investments after the Effective Date.

"Investment" refers to any investment associated with an Economic Activity in the Energy Sector and to investments or classes of investments designated by a Contracting Party in its Area as "Charter efficiency projects" and so notified to the Secretariat.
7. "Investor" means:
 - a) with respect to a Contracting Party:
 - i. a natural person having the citizenship or nationality of or who is permanently residing in that Contracting Party in accordance with its applicable law;
 - ii. a company or other organization organized in accordance with the law applicable in that Contracting Party;
 - b) with respect to a "third state", a natural person, company or other organization which fulfils, mutatis mutandis, the conditions specified in subparagraph (a) for a Contracting Party.
8. "Make Investments" or "Making of Investments" means establishing new Investments, acquiring all or part of existing Investments or moving into different fields of Investment activity.

9. "Returns" means the amounts derived from or associated with an Investment, irrespective of the form in which they are paid, including profits, dividends, interest, capital gains, royalty payments, management, technical assistance or other fees and payments in kind.
10. "Area" means with respect to a state that is a Contracting Party:
- a) the territory under its sovereignty, it being understood that territory includes land, internal waters and the territorial sea; and
 - b) subject to and in accordance with the international law of the sea: the sea, sea-bed and its subsoil with regard to which that Contracting Party exercises sovereign rights and jurisdiction. With respect to a Regional Economic Integration Organization which is a Contracting Party, Area means the Areas of the member states of such Organization, under the provisions contained in the agreement establishing that Organization.
11. a) "GATT" means "GATT 1947" or "GATT 1994", or both of them where both are applicable.
b) "GATT 1947" means the General Agreement on Tariffs and Trade, dated 30 October 1947, annexed to the Final Act Adopted at the Conclusion of the Second Session of the Preparatory Committee of the United Nations Conference on Trade and Employment, as subsequently rectified, amended or modified.
c) "GATT 1994" means the General Agreement on Tariffs and Trade as specified in Annex 1A of the Agreement Establishing the World Trade Organization, as subsequently rectified, amended or modified.
- A party to the Agreement Establishing the World Trade Organization is considered to be a party to GATT 1994.
- d) "Related Instruments" means, as appropriate:
- i. agreements, arrangements or other legal instruments, including decisions, declarations and understandings, concluded under the auspices of GATT 1947 as subsequently rectified, amended or modified; or
 - ii. the Agreement Establishing the World Trade Organization including its Annex 1 (except GATT 1994), its Annexes 2, 3 and 4, and the decisions, declarations and understandings related thereto, as subsequently rectified, amended or modified.
12. "Intellectual Property" includes copyrights and related rights, trademarks, geographical indications, industrial designs, patents, layout designs of integrated circuits and the protection of undisclosed information.
13. a) "Energy Charter Protocol" or "Protocol" means a treaty, the negotiation of which is authorized and the text of which is adopted by the Charter Conference, which is entered into by two or more Contracting Parties in order to complement, supplement, extend or amplify the provisions of this Treaty with respect to any specific sector or category of activity within the scope of this Treaty, or to areas of cooperation pursuant to Title III of the Charter.
"Energy Charter Declaration" or "Declaration" means a non-binding instrument, the negotiation of which is authorized and the text of which is approved by the Charter Conference, which is entered into by two or more Contracting Parties to complement or supplement the provisions of this Treaty.
14. "Freely Convertible Currency" means a currency which is widely traded in international foreign exchange markets and widely used in international transactions.

ARTICLE 2

PURPOSE OF THE TREATY

This Treaty establishes a legal framework in order to promote long-term cooperation in the energy field, based on complementarities and mutual benefits, in accordance with the objectives and principles of the Charter.

PART II
COMMERCE

ARTICLE 3

INTERNATIONAL MARKETS

The Contracting Parties shall work to promote access to international markets on commercial terms, and generally to develop an open and competitive market, for Energy Materials and Products.

ARTICLE 4

NON-DEROGATION FROM GATT AND RELATED INSTRUMENTS

Nothing in this Treaty shall derogate, as between particular Contracting Parties which are parties to the GATT, from the provisions of the GATT and Related Instruments as they are applied between those Contracting Parties.

ARTICLE 5

TRADE-RELATED INVESTMENT MEASURES

1. A Contracting Party shall not apply any trade-related investment measure that is inconsistent with the provisions of article III or XI of the GATT; this shall be without prejudice to the Contracting Party's rights and obligations under the GATT and Related Instruments and Article 29.
2. Such measures include any investment measure which is mandatory or enforceable under domestic law or under any administrative ruling, or compliance with which is necessary to obtain an advantage, and which requires:
 - a) the purchase or use by an enterprise of products of domestic origin or from any domestic source, whether specified in terms of particular products, in terms of volume or value of products, or in terms of a proportion of volume or value of its local production; or
 - b) that an enterprise's purchase or use of imported products be limited to an amount related to the volume or value of local products that it exports;
or which restricts:
 - c) the importation by an enterprise of products used in or related to its local production, generally or to an amount related to the volume or value of local production that it exports;
 - d) the importation by an enterprise of products used in or related to its local production by restricting its access to foreign exchange to an amount related to the foreign exchange inflows attributable to the enterprise; or
 - e) the exportation or sale for export by an enterprise of products, whether specified in terms of particular products, in terms of volume or value of products, or in terms of a proportion of volume or value of its local production.
3. Nothing in paragraph (1) shall be construed to prevent a Contracting Party from applying the trade-related investment measures described in subparagraphs (2)(a) and (c) as a condition of eligibility for export promotion, foreign aid, government procurement or preferential tariff or quota programmes.
4. Notwithstanding paragraph (1), a Contracting Party may temporarily continue to maintain trade-related investment measures which were in effect more than 180 days before its signature of this Treaty, subject to the notification and phase-out provisions set out in Annex TRM.

ARTICLE 6

COMPETITION

1. Each Contracting Party shall work to alleviate market distortions and barriers to competition in Economic Activity in the Energy Sector.
2. Each Contracting Party shall ensure that within its jurisdiction it has and enforces such laws as are necessary and appropriate to address unilateral and concerted anti-competitive conduct in Economic Activity in the Energy Sector.
3. Contracting Parties with experience in applying competition rules shall give full consideration to providing, upon request and within available resources, technical assistance on the development and implementation of competition rules to other Contracting Parties.

4. Contracting Parties may cooperate in the enforcement of their competition rules by consulting and exchanging information.
5. If a Contracting Party considers that any specified anti-competitive conduct carried out within the Area of another Contracting Party is adversely affecting an important interest relevant to the purposes identified in this Article, the Contracting Party may notify the other Contracting Party and may request that its competition authorities initiate appropriate enforcement action. The notifying Contracting Party shall include in such notification sufficient information to permit the notified Contracting Party to identify the anti-competitive conduct that is the subject of the notification and shall include an offer of such further information and cooperation as the notifying Contracting Party is able to provide.

The notified Contracting Party or, as the case may be, the relevant competition authorities may consult with the competition authorities of the notifying Contracting Party and shall accord full consideration to the request of the notifying Contracting Party in deciding whether or not to initiate enforcement action with respect to the alleged anti-competitive conduct identified in the notification. The notified Contracting Party shall inform the notifying Contracting Party of its decision or the decision of the relevant competition authorities and may if it wishes inform the notifying Contracting Party of the grounds for the decision. If enforcement action is initiated, the notified Contracting Party shall advise the notifying Contracting Party of its outcome and, to the extent possible, of any significant interim development.
6. Nothing in this Article shall require the provision of information by a Contracting Party contrary to its laws regarding disclosure of information, confidentiality or business secrecy.
7. The procedures set forth in paragraph (5) and Article 27(1) shall be the exclusive means within this Treaty of resolving any disputes that may arise over the implementation or interpretation of this Article.

ARTICLE 7
TRANSIT

1. Each Contracting Party shall take the necessary measures to facilitate the Transit of Energy Materials and Products consistent with the principle of freedom of transit and without distinction as to the origin, destination or ownership of such Energy Materials and Products or discrimination as to pricing on the basis of such distinctions, and without imposing any unreasonable delays, restrictions or charges.
2. Contracting Parties shall encourage relevant entities to cooperate in:
 - a) modernizing Energy Transport Facilities necessary to the Transit of Energy Materials and Products;
 - b) the development and operation of Energy Transport Facilities serving the Areas of more than one Contracting Party;
 - c) measures to mitigate the effects of interruptions in the supply of Energy Materials and Products;
 - d) facilitating the interconnection of Energy Transport Facilities.
3. Each Contracting Party undertakes that its provisions relating to transport of Energy Materials and Products and the use of Energy Transport Facilities shall treat Energy Materials and Products in Transit in no less favourable a manner than its provisions treat such materials and products originating in or destined for its own Area, unless an existing international agreement provides otherwise.
4. In the event that Transit of Energy Materials and Products cannot be achieved on commercial terms by means of Energy Transport Facilities the Contracting Parties shall not place obstacles in the way of new capacity being established, except as may be otherwise provided in applicable legislation which is consistent with paragraph (1).
5. A Contracting Party through whose Area Energy Materials and Products may transit shall not be obliged to
 - a) permit the construction or modification of Energy Transport Facilities; or
 - b) permit new or additional Transit through existing Energy Transport Facilities,

which it demonstrates to the other Contracting Parties concerned would endanger the security or efficiency of its energy systems, including the security of supply.

Contracting Parties shall, subject to paragraphs (6) and (7), secure established flows of Energy Materials and Products to, from or between the Areas of other Contracting Parties.

6. A Contracting Party through whose Area Energy Materials and Products transit shall not, in the event of a dispute over any matter arising from that Transit, interrupt or reduce, permit any entity subject to its control to interrupt or reduce, or require any entity subject to its jurisdiction to interrupt or reduce the existing flow of Energy Materials and Products prior to the conclusion of the dispute resolution procedures set out in paragraph (7), except where this is specifically provided for in a contract or other agreement governing such Transit or permitted in accordance with the conciliator's decision.
7. The following provisions shall apply to a dispute described in paragraph (6), but only following the exhaustion of all relevant contractual or other dispute resolution remedies previously agreed between the Contracting Parties party to the dispute or between any entity referred to in paragraph (6) and an entity of another Contracting Party party to the dispute:
 - a) A Contracting Party party to the dispute may refer it to the Secretary-General by a notification summarizing the matters in dispute. The Secretary-General shall notify all Contracting Parties of any such referral.
 - b) Within 30 days of receipt of such a notification, the Secretary-General, in consultation with the parties to the dispute and the other Contracting Parties concerned, shall appoint a conciliator. Such a conciliator shall have experience in the matters subject to dispute and shall not be a national or citizen of or permanently resident in a party to the dispute or one of the other Contracting Parties concerned.
 - c) The conciliator shall seek the agreement of the parties to the dispute to a resolution thereof or upon a procedure to achieve such resolution. If within 90 days of his appointment he has failed to secure such agreement, he shall recommend a resolution to the dispute or a procedure to achieve such resolution and shall decide the interim tariffs and other terms and conditions to be observed for Transit from a date which he shall specify until the dispute is resolved.
 - d) The Contracting Parties undertake to observe and ensure that the entities under their control or jurisdiction observe any interim decision under subparagraph (c) on tariffs, terms and conditions for 12 months following the conciliator's decision or until resolution of the dispute, whichever is earlier.
 - e) Notwithstanding subparagraph (b) the Secretary-General may elect not to appoint a conciliator if in his judgement the dispute concerns Transit that is or has been the subject of the dispute resolution procedures set out in subparagraphs (a) to (d) and those proceedings have not resulted in a resolution of the dispute.
 - f) The Charter Conference shall adopt standard provisions concerning the conduct of conciliation and the compensation of conciliators.
8. Nothing in this Article shall derogate from a Contracting Party's rights and obligations under international law including customary international law, existing bilateral or multilateral agreements, including rules concerning submarine cables and pipelines.
9. This Article shall not be so interpreted as to oblige any Contracting Party which does not have a certain type of Energy Transport Facilities used for Transit to take any measure under this Article with respect to that type of Energy Transport Facilities. Such a Contracting Party is, however, obliged to comply with paragraph (4).
10. For the purposes of this Article:
 - a) "Transit" means
 - i. the carriage through the Area of a Contracting Party, or to or from port facilities in its Area for loading or unloading, of Energy Materials and Products originating in the Area of another state and destined for the Area of a third state, so long as either the other state or the third state is a Contracting Party; or
 - ii. the carriage through the Area of a Contracting Party of Energy Materials and Products originating in the Area of another Contracting Party and destined for the Area of that

other Contracting Party, unless the two Contracting Parties concerned decide otherwise and record their decision by a joint entry in Annex N. The two Contracting Parties may delete their listing in Annex N by delivering a joint written notification of their intentions to the Secretariat, which shall transmit that notification to all other Contracting Parties. The deletion shall take effect four weeks after such former notification.

- b) "Energy Transport Facilities" consist of high-pressure gas transmission pipelines, high-voltage electricity transmission grids and lines, crude oil transmission pipelines, coal slurry pipelines, oil product pipelines, and other fixed facilities specifically for handling Energy Materials and Products.

ARTICLE 8

TRANSFER OF TECHNOLOGY

1. The Contracting Parties agree to promote access to and transfer of energy technology on a commercial and non-discriminatory basis to assist effective trade in Energy Materials and Products and Investment and to implement the objectives of the Charter subject to their laws and regulations, and to the protection of Intellectual Property rights.
2. Accordingly, to the extent necessary to give effect to paragraph (1) the Contracting Parties shall eliminate existing and create no new obstacles to the transfer of technology in the field of Energy Materials and Products and related equipment and services, subject to non-proliferation and other international obligations.

ARTICLE 9

ACCESS TO CAPITAL

1. The Contracting Parties acknowledge the importance of open capital markets in encouraging the flow of capital to finance trade in Energy Materials and Products and for the making of and assisting with regard to Investments in Economic Activity in the Energy Sector in the Areas of other Contracting Parties, particularly those with economies in transition. Each Contracting Party shall accordingly endeavour to promote conditions for access to its capital market by companies and nationals of other Contracting Parties, for the purpose of financing trade in Energy Materials and Products and for the purpose of Investment in Economic Activity in the Energy Sector in the Areas of those other Contracting Parties, on a basis no less favourable than that which it accords in like circumstances to its own companies and nationals or companies and nationals of any other Contracting Party or any third state, whichever is the most favourable.
2. A Contracting Party may adopt and maintain programmes providing for access to public loans, grants, guarantees or insurance for facilitating trade or Investment abroad. It shall make such facilities available, consistent with the objectives, constraints and criteria of such programmes (including any objectives, constraints or criteria relating to the place of business of an applicant for any such facility or the place of delivery of goods or services supplied with the support of any such facility) for Investments in the Economic Activity in the Energy Sector of other Contracting Parties or for financing trade in Energy Materials and Products with other Contracting Parties.
3. Contracting Parties shall, in implementing programmes in Economic Activity in the Energy Sector to improve the economic stability and investment climates of the Contracting Parties, seek as appropriate to encourage the operations and take advantage of the expertise of relevant international financial institutions.
4. Nothing in this Article shall prevent:
 - a) financial institutions from applying their own lending or underwriting practices based on market principles and prudential considerations; or
 - b) a Contracting Party from taking measures:
 - i. for prudential reasons, including the protection of Investors, consumers, depositors, policy-holders or persons to whom a fiduciary duty is owed by a financial service supplier; or
 - ii. to ensure the integrity and stability of its financial system and capital markets.

PART III
INVESTMENT PROMOTION AND PROTECTION
ARTICLE 10

PROMOTION, PROTECTION AND TREATMENT OF INVESTMENTS

1. Each Contracting Party shall, in accordance with the provisions of this Treaty, encourage and create stable, equitable, favourable and transparent conditions for Investors of other Contracting Parties to Make Investments in its Area. Such conditions shall include a commitment to accord at all times to Investments of Investors of other Contracting Parties fair and equitable treatment. Such Investments shall also enjoy the most constant protection and security and no Contracting Party shall in any way impair by unreasonable or discriminatory measures their management, maintenance, use, enjoyment or disposal. In no case shall such Investments be accorded treatment less favourable than that required by international law, including treaty obligations. Each Contracting Party shall observe any obligations it has entered into with an Investor or an Investment of an Investor of any other Contracting Party.
2. Each Contracting Party shall endeavour to accord to Investors of other Contracting Parties, as regards the Making of Investments in its Area, the Treatment described in paragraph (3).
3. For the purposes of this Article, "Treatment" means treatment accorded by a Contracting Party which is no less favourable than that which it accords to its own Investors or to Investors of any other Contracting Party or any third state, whichever is the most favourable.
4. A supplementary treaty shall, subject to conditions to be laid down therein, oblige each party thereto to accord to Investors of other parties, as regards the Making of Investments in its Area, the Treatment described in paragraph (3). That treaty shall be open for signature by the states and Regional Economic Integration Organizations which have signed or acceded to this Treaty. Negotiations towards the supplementary treaty shall commence not later than 1 January 1995, with a view to concluding it by 1 January 1998.
5. Each Contracting Party shall, as regards the Making of Investments in its Area, endeavour to:
 - a) limit to the minimum the exceptions to the Treatment described in paragraph (3);
 - b) progressively remove existing restrictions affecting Investors of other Contracting Parties.
6.
 - a) A Contracting Party may, as regards the Making of Investments in its Area, at any time declare voluntarily to the Charter Conference, through the Secretariat, its intention not to introduce new exceptions to the Treatment described in paragraph (3).
 - b) A Contracting Party may, furthermore, at any time make a voluntary commitment to accord to Investors of other Contracting Parties, as regards the Making of Investments in some or all Economic Activities in the Energy Sector in its Area, the Treatment described in paragraph (3). Such commitments shall be notified to the Secretariat and listed in Annex VC and shall be binding under this Treaty.
7. Each Contracting Party shall accord to Investments in its Area of Investors of other Contracting Parties, and their related activities including management, maintenance, use, enjoyment or disposal, treatment no less favourable than that which it accords to Investments of its own Investors or of the Investors of any other Contracting Party or any third state and their related activities including management, maintenance, use, enjoyment or disposal, whichever is the most favourable.
8. The modalities of application of paragraph (7) in relation to programmes under which a Contracting Party provides grants or other financial assistance, or enters into contracts, for energy technology research and development, shall be reserved for the supplementary treaty described in paragraph (4). Each Contracting Party shall through the Secretariat keep the Charter Conference informed of the modalities it applies to the programmes described in this paragraph.
9. Each state or Regional Economic Integration Organization which signs or accedes to this Treaty shall, on the date it signs the Treaty or deposits its instrument of accession, submit to the Secretariat a report summarizing all laws, regulations or other measures relevant to:
 - a) exceptions to paragraph (2); or
 - b) the programmes referred to in paragraph (8).

A Contracting Party shall keep its report up to date by promptly submitting amendments to the Secretariat. The Charter Conference shall review these reports periodically.

In respect of subparagraph (a) the report may designate parts of the energy sector in which a Contracting Party accords to Investors of other Contracting Parties the Treatment described in paragraph (3).

In respect of subparagraph (b) the review by the Charter Conference may consider the effects of such programmes on competition and Investments.

10. Notwithstanding any other provision of this Article, the treatment described in paragraphs (3) and (7) shall not apply to the protection of Intellectual Property; instead, the treatment shall be as specified in the corresponding provisions of the applicable international agreements for the protection of Intellectual Property rights to which the respective Contracting Parties are parties.
11. For the purposes of Article 26, the application by a Contracting Party of a trade-related investment measure as described in Article 5(1) and (2) to an Investment of an Investor of another Contracting Party existing at the time of such application shall, subject to Article 5(3) and (4), be considered a breach of an obligation of the former Contracting Party under this Part.
12. Each Contracting Party shall ensure that its domestic law provides effective means for the assertion of claims and the enforcement of rights with respect to Investments, investment agreements, and investment authorizations.

ARTICLE 11

KEY PERSONNEL

1. A Contracting Party shall, subject to its laws and regulations relating to the entry, stay and work of natural persons, examine in good faith requests by Investors of another Contracting Party, and key personnel who are employed by such Investors or by Investments of such Investors, to enter and remain temporarily in its Area to engage in activities connected with the making or the development, management, maintenance, use, enjoyment or disposal of relevant Investments, including the provision of advice or key technical services.
2. A Contracting Party shall permit Investors of another Contracting Party which have Investments in its Area, and Investments of such Investors, to employ any key person of the Investor's or the Investment's choice regardless of nationality and citizenship provided that such key person has been permitted to enter, stay and work in the Area of the former Contracting Party and that the employment concerned conforms to the terms, conditions and time limits of the permission granted to such key person.

ARTICLE 12

COMPENSATION FOR LOSSES

1. Except where Article 13 applies, an Investor of any Contracting Party which suffers a loss with respect to any Investment in the Area of another Contracting Party owing to war or other armed conflict, state of national emergency, civil disturbance, or other similar event in that Area, shall be accorded by the latter Contracting Party, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, treatment which is the most favourable of that which that Contracting Party accords to any other Investor, whether its own Investor, the Investor of any other Contracting Party, or the Investor of any third state.
2. Without prejudice to paragraph (1), an Investor of a Contracting Party which, in any of the situations referred to in that paragraph, suffers a loss in the Area of another Contracting Party resulting from
 - a) requisitioning of its Investment or part thereof by the latter's forces or authorities; or
 - b) destruction of its Investment or part thereof by the latter's forces or authorities, which was not required by the necessity of the situation,shall be accorded restitution or compensation which in either case shall be prompt, adequate and effective.

ARTICLE 13
EXPROPRIATION

1. Investments of Investors of a Contracting Party in the Area of any other Contracting Party shall not be nationalized, expropriated or subjected to a measure or measures having effect equivalent to nationalization or expropriation (hereinafter referred to as "Expropriation") except where such Expropriation is:
 - a) for a purpose which is in the public interest;
 - b) not discriminatory;
 - c) carried out under due process of law; and
 - d) accompanied by the payment of prompt, adequate and effective compensation.

Such compensation shall amount to the fair market value of the Investment expropriated at the time immediately before the Expropriation or impending Expropriation became known in such a way as to affect the value of the Investment (hereinafter referred to as the "Valuation Date").

Such fair market value shall at the request of the Investor be expressed in a Freely Convertible Currency on the basis of the market rate of exchange existing for that currency on the Valuation Date. Compensation shall also include interest at a commercial rate established on a market basis from the date of Expropriation until the date of payment.
2. The Investor affected shall have a right to prompt review, under the law of the Contracting Party making the Expropriation, by a judicial or other competent and independent authority of that Contracting Party, of its case, of the valuation of its Investment, and of the payment of compensation, in accordance with the principles set out in paragraph (1).
3. For the avoidance of doubt, Expropriation shall include situations where a Contracting Party expropriates the assets of a company or enterprise in its Area in which an Investor of any other Contracting Party has an Investment, including through the ownership of shares.

ARTICLE 14
TRANSFERS RELATED TO INVESTMENTS

1. Each Contracting Party shall with respect to Investments in its Area of Investors of any other Contracting Party guarantee the freedom of transfer into and out of its Area, including the transfer of:
 - a) the initial capital plus any additional capital for the maintenance and development of an Investment;
 - b) Returns;
 - c) payments under a contract, including amortization of principal and accrued interest payments pursuant to a loan agreement;
 - d) unspent earnings and other remuneration of personnel engaged from abroad in connection with that Investment;
 - e) proceeds from the sale or liquidation of all or any part of an Investment;
 - f) payments arising out of the settlement of a dispute;
 - g) payments of compensation pursuant to Articles 12 and 13.
2. Transfers under paragraph (1) shall be effected without delay and (except in case of a Return in kind) in a Freely Convertible Currency.
3. Transfers shall be made at the market rate of exchange existing on the date of transfer with respect to spot transactions in the currency to be transferred. In the absence of a market for foreign exchange, the rate to be used will be the most recent rate applied to inward investments or the most recent exchange rate for conversion of currencies into Special Drawing Rights, whichever is more favourable to the Investor.
4. Notwithstanding paragraphs (1) to (3), a Contracting Party may protect the rights of creditors, or ensure compliance with laws on the issuing, trading and dealing in securities and the satisfaction of judgements in civil, administrative and criminal adjudicatory proceedings, through the equitable, non-discriminatory, and good faith application of its laws and regulations.

5. Notwithstanding paragraph (2), Contracting Parties which are states that were constituent parts of the former Union of Soviet Socialist Republics may provide in agreements concluded between them that transfers of payments shall be made in the currencies of such Contracting Parties, provided that such agreements do not treat Investments in their Areas of Investors of other Contracting Parties less favourably than either Investments of Investors of the Contracting Parties which have entered into such agreements or Investments of Investors of any third state.
6. Notwithstanding subparagraph (1)(b), a Contracting Party may restrict the transfer of a Return in kind in circumstances where the Contracting Party is permitted under Article 29(2)(a) or the GATT and Related Instruments to restrict or prohibit the exportation or the sale for export of the product constituting the Return in kind; provided that a Contracting Party shall permit transfers of Returns in kind to be effected as authorized or specified in an investment agreement, investment authorization, or other written agreement between the Contracting Party and either an Investor of another Contracting Party or its Investment.

ARTICLE 15
SUBROGATION

1. If a Contracting Party or its designated agency (hereinafter referred to as the "Indemnifying Party") makes a payment under an indemnity or guarantee given in respect of an Investment of an Investor (hereinafter referred to as the "Party Indemnified") in the Area of another Contracting Party (hereinafter referred to as the "Host Party"), the Host Party shall recognize:
 - a) the assignment to the Indemnifying Party of all the rights and claims in respect of such Investment; and
 - b) the right of the Indemnifying Party to exercise all such rights and enforce such claims by virtue of subrogation.
2. The Indemnifying Party shall be entitled in all circumstances to:
 - a) the same treatment in respect of the rights and claims acquired by it by virtue of the assignment referred to in paragraph (1); and
 - b) the same payments due pursuant to those rights and claims, as the Party Indemnified was entitled to receive by virtue of this Treaty in respect of the Investment concerned.
3. In any proceeding under Article 26, a Contracting Party shall not assert as a defence, counter-claim, right of set-off or for any other reason, that indemnification or other compensation for all or part of the alleged damages has been received or will be received pursuant to an insurance or guarantee contract.

ARTICLE 16
RELATION TO OTHER AGREEMENTS

Where two or more Contracting Parties have entered into a prior international agreement, or enter into a subsequent international agreement, whose terms in either case concern the subject matter of Part III or V of this Treaty,

1. nothing in Part III or V of this Treaty shall be construed to derogate from any provision of such terms of the other agreement or from any right to dispute resolution with respect thereto under that agreement; and
2. nothing in such terms of the other agreement shall be construed to derogate from any provision of Part III or V of this Treaty or from any right to dispute resolution with respect thereto under this Treaty, where any such provision is more favourable to the Investor or Investment.

ARTICLE 17
NON-APPLICATION OF PART III IN CERTAIN CIRCUMSTANCES

Each Contracting Party reserves the right to deny the advantages of this Part to:

1. a legal entity if citizens or nationals of a third state own or control such entity and if that entity has no substantial business activities in the Area of the Contracting Party in which it is organized; or

2. an Investment, if the denying Contracting Party establishes that such Investment is an Investment of an Investor of a third state with or as to which the denying Contracting Party:
 - a) does not maintain a diplomatic relationship; or
 - b) adopts or maintains measures that:
 - i. prohibit transactions with Investors of that state; or
 - ii. would be violated or circumvented if the benefits of this Part were accorded to Investors of that state or to their Investments.

PART IV
MISCELLANEOUS PROVISIONS

ARTICLE 18

SOVEREIGNTY OVER ENERGY RESOURCES

1. The Contracting Parties recognize state sovereignty and sovereign rights over energy resources. They reaffirm that these must be exercised in accordance with and subject to the rules of international law.
2. Without affecting the objectives of promoting access to energy resources, and exploration and development thereof on a commercial basis, the Treaty shall in no way prejudice the rules in Contracting Parties governing the system of property ownership of energy resources.
3. Each state continues to hold in particular the rights to decide the geographical areas within its Area to be made available for exploration and development of its energy resources, the optimization of their recovery and the rate at which they may be depleted or otherwise exploited, to specify and enjoy any taxes, royalties or other financial payments payable by virtue of such exploration and exploitation, and to regulate the environmental and safety aspects of such exploration, development and reclamation within its Area, and to participate in such exploration and exploitation, inter alia, through direct participation by the government or through state enterprises.
4. The Contracting Parties undertake to facilitate access to energy resources, inter alia, by allocating in a non-discriminatory manner on the basis of published criteria authorizations, licences, concessions and contracts to prospect and explore for or to exploit or extract energy resources.

ARTICLE 19

ENVIRONMENTAL ASPECTS

1. In pursuit of sustainable development and taking into account its obligations under those international agreements concerning the environment to which it is party, each Contracting Party shall strive to minimize in an economically efficient manner harmful Environmental Impacts occurring either within or outside its Area from all operations within the Energy Cycle in its Area, taking proper account of safety. In doing so each Contracting Party shall act in a Cost-Effective manner. In its policies and actions each Contracting Party shall strive to take precautionary measures to prevent or minimize environmental degradation. The Contracting Parties agree that the polluter in the Areas of Contracting Parties, should, in principle, bear the cost of pollution, including transboundary pollution, with due regard to the public interest and without distorting Investment in the Energy Cycle or international trade. Contracting Parties shall accordingly:
 - a) take account of environmental considerations throughout the formulation and implementation of their energy policies;
 - b) promote market-oriented price formation and a fuller reflection of environmental costs and benefits throughout the Energy Cycle;
 - c) having regard to Article 34(4), encourage cooperation in the attainment of the environmental objectives of the Charter and cooperation in the field of international environmental standards for the Energy Cycle, taking into account differences in adverse effects and abatement costs between Contracting Parties;
 - d) have particular regard to Improving Energy Efficiency, to developing and using renewable energy sources, to promoting the use of cleaner fuels and to employing technologies and technological means that reduce pollution;

- e) promote the collection and sharing among Contracting Parties of information on environmentally sound and economically efficient energy policies and Cost-Effective practices and technologies;
 - f) promote public awareness of the Environmental Impacts of energy systems, of the scope for the prevention or abatement of their adverse Environmental Impacts, and of the costs associated with various prevention or abatement measures;
 - g) promote and cooperate in the research, development and application of energy efficient and environmentally sound technologies, practices and processes which will minimize harmful Environmental Impacts of all aspects of the Energy Cycle in an economically efficient manner;
 - h) encourage favourable conditions for the transfer and dissemination of such technologies consistent with the adequate and effective protection of Intellectual Property rights;
 - i) promote the transparent assessment at an early stage and prior to decision, and subsequent monitoring, of Environmental Impacts of environmentally significant energy investment projects;
 - j) promote international awareness and information exchange on Contracting Parties' relevant environmental programmes and standards and on the implementation of those programmes and standards;
 - k) participate, upon request, and within their available resources, in the development and implementation of appropriate environmental programmes in the Contracting Parties.
2. At the request of one or more Contracting Parties, disputes concerning the application or interpretation of provisions of this Article shall, to the extent that arrangements for the consideration of such disputes do not exist in other appropriate international fora, be reviewed by the Charter Conference aiming at a solution.
3. For the purposes of this Article:
- a) "Energy Cycle" means the entire energy chain, including activities related to prospecting for, exploration, production, conversion, storage, transport, distribution and consumption of the various forms of energy, and the treatment and disposal of wastes, as well as the decommissioning, cessation or closure of these activities, minimizing harmful Environmental Impacts;
 - b) "Environmental Impact" means any effect caused by a given activity on the environment, including human health and safety, flora, fauna, soil, air, water, climate, landscape and historical monuments or other physical structures or the interactions among these factors; it also includes effects on cultural heritage or socio-economic conditions resulting from alterations to those factors;
 - c) "Improving Energy Efficiency" means acting to maintain the same unit of output (of a good or service) without reducing the quality or performance of the output, while reducing the amount of energy required to produce that output;
 - d) "Cost-Effective" means to achieve a defined objective at the lowest cost or to achieve the greatest benefit at a given cost.

ARTICLE 20
TRANSPARENCY

1. Laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings of general application which affect trade in Energy Materials and Products are, in accordance with Article 29(2)(a), among the measures subject to the transparency disciplines of the GATT and relevant Related Instruments.
2. Laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings of general application made effective by any Contracting Party, and agreements in force between Contracting Parties, which affect other matters covered by this Treaty shall also be published promptly in such a manner as to enable Contracting Parties and Investors to become acquainted with them. The provisions of this paragraph shall not require any Contracting Party to disclose confidential information which would impede law enforcement or otherwise be contrary to the public interest or would prejudice the legitimate commercial interests of any Investor.

3. Each Contracting Party shall designate one or more enquiry points to which requests for information about the above mentioned laws, regulations, judicial decisions and administrative rulings may be addressed and shall communicate promptly such designation to the Secretariat which shall make it available on request.

ARTICLE 21
TAXATION

1. Except as otherwise provided in this Article, nothing in this Treaty shall create rights or impose obligations with respect to Taxation Measures of the Contracting Parties. In the event of any inconsistency between this Article and any other provision of the Treaty, this Article shall prevail to the extent of the inconsistency.
2. Article 7(3) shall apply to Taxation Measures other than those on income or on capital, except that such provision shall not apply to:
 - a) an advantage accorded by a Contracting Party pursuant to the tax provisions of any convention, agreement or arrangement described in subparagraph (7)(a)(ii); or
 - b) any Taxation Measure aimed at ensuring the effective collection of taxes, except where the measure of a Contracting Party arbitrarily discriminates against Energy Materials and Products originating in, or destined for the Area of another Contracting Party or arbitrarily restricts benefits accorded under Article 7(3).
3. Article 10(2) and (7) shall apply to Taxation Measures of the Contracting Parties other than those on income or on capital, except that such provisions shall not apply to:
 - a) impose most favoured nation obligations with respect to advantages accorded by a Contracting Party pursuant to the tax provisions of any convention, agreement or arrangement described in subparagraph (7)(a)(ii) or resulting from membership of any Regional Economic Integration Organization; or
 - b) any Taxation Measure aimed at ensuring the effective collection of taxes, except where the measure arbitrarily discriminates against an Investor of another Contracting Party or arbitrarily restricts benefits accorded under the Investment provisions of this Treaty.
4. Article 29(2) to (6) shall apply to Taxation Measures other than those on income or on capital.
5.
 - a) Article 13 shall apply to taxes.
 - b) Whenever an issue arises under Article 13, to the extent it pertains to whether a tax constitutes an expropriation or whether a tax alleged to constitute an expropriation is discriminatory, the following provisions shall apply:
 - i. The Investor or the Contracting Party alleging expropriation shall refer the issue of whether the tax is an expropriation or whether the tax is discriminatory to the relevant Competent Tax Authority. Failing such referral by the Investor or the Contracting Party, bodies called upon to settle disputes pursuant to Article 26(2)(c) or 27(2) shall make a referral to the relevant Competent Tax Authorities;
 - ii. The Competent Tax Authorities shall, within a period of six months of such referral, strive to resolve the issues so referred. Where non-discrimination issues are concerned, the Competent Tax Authorities shall apply the non-discrimination provisions of the relevant tax convention or, if there is no non-discrimination provision in the relevant tax convention applicable to the tax or no such tax convention is in force between the Contracting Parties concerned, they shall apply the non-discrimination principles under the Model Tax Convention on Income and Capital of the Organisation for Economic Cooperation and Development;
 - iii. Bodies called upon to settle disputes pursuant to Article 26(2)(c) or 27(2) may take into account any conclusions arrived at by the Competent Tax Authorities regarding whether the tax is an expropriation. Such bodies shall take into account any conclusions arrived at within the six-month period prescribed in subparagraph (b)(ii) by the Competent Tax Authorities regarding whether the tax is discriminatory. Such bodies may also take into account any conclusions arrived at by the Competent Tax Authorities after the expiry of the six-month period;

- iv. Under no circumstances shall involvement of the Competent Tax Authorities, beyond the end of the six-month period referred to in subparagraph (b)(ii), lead to a delay of proceedings under Articles 26 and 27.
6. For the avoidance of doubt, Article 14 shall not limit the right of a Contracting Party to impose or collect a tax by withholding or other means.
7. For the purposes of this Article:
 - a) The term "Taxation Measure" includes:
 - i. any provision relating to taxes of the domestic law of the Contracting Party or of a political subdivision thereof or a local authority therein; and
 - ii. any provision relating to taxes of any convention for the avoidance of double taxation or of any other international agreement or arrangement by which the Contracting Party is bound.
 - b) There shall be regarded as taxes on income or on capital all taxes imposed on total income, on total capital or on elements of income or of capital, including taxes on gains from the alienation of property, taxes on estates, inheritances and gifts, or substantially similar taxes, taxes on the total amounts of wages or salaries paid by enterprises, as well as taxes on capital appreciation.
 - c) A "Competent Tax Authority" means the competent authority pursuant to a double taxation agreement in force between the Contracting Parties or, when no such agreement is in force, the minister or ministry responsible for taxes or their authorized representatives.
 - d) For the avoidance of doubt, the terms "tax provisions" and "taxes" do not include customs duties.

ARTICLE 22

STATE AND PRIVILEGED ENTERPRISES

1. Each Contracting Party shall ensure that any state enterprise which it maintains or establishes shall conduct its activities in relation to the sale or provision of goods and services in its Area in a manner consistent with the Contracting Party's obligations under Part III of this Treaty.
2. No Contracting Party shall encourage or require such a state enterprise to conduct its activities in its Area in a manner inconsistent with the Contracting Party's obligations under other provisions of this Treaty.
3. Each Contracting Party shall ensure that if it establishes or maintains an entity and entrusts the entity with regulatory, administrative or other governmental authority, such entity shall exercise that authority in a manner consistent with the Contracting Party's obligations under this Treaty.
4. No Contracting Party shall encourage or require any entity to which it grants exclusive or special privileges to conduct its activities in its Area in a manner inconsistent with the Contracting Party's obligations under this Treaty.
5. For the purposes of this Article, "entity" includes any enterprise, agency or other organization or individual.

ARTICLE 23

OBSERVANCE BY SUB-NATIONAL AUTHORITIES

1. Each Contracting Party is fully responsible under this Treaty for the observance of all provisions of the Treaty, and shall take such reasonable measures as may be available to it to ensure such observance by regional and local governments and authorities within its Area.
2. The dispute settlement provisions in Parts II, IV and V of this Treaty may be invoked in respect of measures affecting the observance of the Treaty by a Contracting Party which have been taken by regional or local governments or authorities within the Area of the Contracting Party.

ARTICLE 24

EXCEPTIONS

1. This Article shall not apply to Articles 12, 13 and 29.
2. The provisions of this Treaty other than

- a) those referred to in paragraph (1); and
 - b) with respect to subparagraph (i), Part III of the Treaty shall not preclude any Contracting Party from adopting or enforcing any measure
 - i. necessary to protect human, animal or plant life or health;
 - ii. essential to the acquisition or distribution of Energy Materials and Products in conditions of short supply arising from causes outside the control of that Contracting Party, provided that any such measure shall be consistent with the principles that
 - A) all other Contracting Parties are entitled to an equitable share of the international supply of such Energy Materials and Products; and
 - B) any such measure that is inconsistent with this Treaty shall be discontinued as soon as the conditions giving rise to it have ceased to exist; or
 - iii. designed to benefit Investors who are aboriginal people or socially or economically disadvantaged individuals or groups or their Investments and notified to the Secretariat as such, provided that such measure
 - A) has no significant impact on that Contracting Party's economy; and
 - B) does not discriminate between Investors of any other Contracting Party and Investors of that Contracting Party not included among those for whom the measure is intended, provided that no such measure shall constitute a disguised restriction on Economic Activity in the Energy Sector, or arbitrary or unjustifiable discrimination between Contracting Parties or between Investors or other interested persons of Contracting Parties. Such measures shall be duly motivated and shall not nullify or impair any benefit one or more other Contracting Parties may reasonably expect under this Treaty to an extent greater than is strictly necessary to the stated end.
3. The provisions of this Treaty other than those referred to in paragraph (1) shall not be construed to prevent any Contracting Party from taking any measure which it considers necessary:
- a) for the protection of its essential security interests including those
 - i. relating to the supply of Energy Materials and Products to a military establishment; or
 - ii. taken in time of war, armed conflict or other emergency in international relations;
 - b) relating to the implementation of national policies respecting the non-proliferation of nuclear weapons or other nuclear explosive devices or needed to fulfil its obligations under the Treaty on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons, the Nuclear Suppliers Guidelines, and other international nuclear non-proliferation obligations or understandings; or
 - c) for the maintenance of public order.
- Such measure shall not constitute a disguised restriction on Transit.
4. The provisions of this Treaty which accord most favoured nation treatment shall not oblige any Contracting Party to extend to the Investors of any other Contracting Party any preferential treatment:
- a) resulting from its membership of a free-trade area or customs union; or
 - b) which is accorded by a bilateral or multilateral agreement concerning economic cooperation between states that were constituent parts of the former Union of Soviet Socialist Republics pending the establishment of their mutual economic relations on a definitive basis.

ARTICLE 25

ECONOMIC INTEGRATION AGREEMENTS

1. The provisions of this Treaty shall not be so construed as to oblige a Contracting Party which is party to an Economic Integration Agreement (hereinafter referred to as "EIA") to extend, by means of most favoured nation treatment, to another Contracting Party which is not a party to that EIA, any preferential treatment applicable between the parties to that EIA as a result of their being parties thereto.
2. For the purposes of paragraph (1), "EIA" means an agreement substantially liberalizing, inter alia, trade and investment, by providing for the absence or elimination of substantially all discrimination between or among parties thereto through the elimination of existing discriminatory

measures and/or the prohibition of new or more discriminatory measures, either at the entry into force of that agreement or on the basis of a reasonable time frame.

3. This Article shall not affect the application of the GATT and Related Instruments according to Article 29.

PART V
DISPUTE SETTLEMENT
ARTICLE 26

SETTLEMENT OF DISPUTES BETWEEN AN INVESTOR AND A CONTRACTING PARTY

1. Disputes between a Contracting Party and an Investor of another Contracting Party relating to an Investment of the latter in the Area of the former, which concern an alleged breach of an obligation of the former under Part III shall, if possible, be settled amicably.
2. If such disputes can not be settled according to the provisions of paragraph (1) within a period of three months from the date on which either party to the dispute requested amicable settlement, the Investor party to the dispute may choose to submit it for resolution:
 - a) to the courts or administrative tribunals of the Contracting Party party to the dispute;
 - b) in accordance with any applicable, previously agreed dispute settlement procedure; or
 - c) in accordance with the following paragraphs of this Article.
3. a) Subject only to subparagraphs (b) and (c), each Contracting Party hereby gives its unconditional consent to the submission of a dispute to international arbitration or conciliation in accordance with the provisions of this Article.
 - b) i. The Contracting Parties listed in Annex ID do not give such unconditional consent where the Investor has previously submitted the dispute under subparagraph (2)(a) or (b).
 - ii. For the sake of transparency, each Contracting Party that is listed in Annex ID shall provide a written statement of its policies, practices and conditions in this regard to the Secretariat no later than the date of the deposit of its instrument of ratification, acceptance or approval in accordance with Article 39 or the deposit of its instrument of accession in accordance with Article 41.
 - c) A Contracting Party listed in Annex IA does not give such unconditional consent with respect to a dispute arising under the last sentence of Article 10(1).
4. In the event that an Investor chooses to submit the dispute for resolution under subparagraph (2)(c), the Investor shall further provide its consent in writing for the dispute to be submitted to:
 - a) i. The International Centre for Settlement of Investment Disputes, established pursuant to the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States opened for signature at Washington, 18 March 1965 (hereinafter referred to as the "ICSID Convention"), if the Contracting Party of the Investor and the Contracting Party party to the dispute are both parties to the ICSID Convention; or
 - ii. The International Centre for Settlement of Investment Disputes, established pursuant to the Convention referred to in subparagraph (a)(i), under the rules governing the Additional Facility for the Administration of Proceedings by the Secretariat of the Centre (hereinafter referred to as the "Additional Facility Rules"), if the Contracting Party of the Investor or the Contracting Party party to the dispute, but not both, is a party to the ICSID Convention;
 - b) a sole arbitrator or ad hoc arbitration tribunal established under the Arbitration Rules of the United Nations Commission on International Trade Law (hereinafter referred to as "UNCITRAL"); or
 - c) an arbitral proceeding under the Arbitration Institute of the Stockholm Chamber of Commerce.
5. a) The consent given in paragraph (3) together with the written consent of the Investor given pursuant to paragraph (4) shall be considered to satisfy the requirement for:
 - i. written consent of the parties to a dispute for purposes of Chapter II of the ICSID Convention and for purposes of the Additional Facility Rules;

- ii. an "agreement in writing" for purposes of article II of the United Nations Convention on the Recognition and Enforcement of Foreign Arbitral Awards, done at New York, 10 June 1958 (hereinafter referred to as the "New York Convention"); and
 - iii. "the parties to a contract [to] have agreed in writing" for the purposes of article 1 of the UNCITRAL Arbitration Rules.
- b) Any arbitration under this Article shall at the request of any party to the dispute be held in a state that is a party to the New York Convention. Claims submitted to arbitration hereunder shall be considered to arise out of a commercial relationship or transaction for the purposes of article I of that Convention.
6. A tribunal established under paragraph (4) shall decide the issues in dispute in accordance with this Treaty and applicable rules and principles of international law.
7. An Investor other than a natural person which has the nationality of a Contracting Party party to the dispute on the date of the consent in writing referred to in paragraph (4) and which, before a dispute between it and that Contracting Party arises, is controlled by Investors of another Contracting Party, shall for the purpose of article 25(2)(b) of the ICSID Convention be treated as a "national of another Contracting State" and shall for the purpose of article 1(6) of the Additional Facility Rules be treated as a "national of another State".
8. The awards of arbitration, which may include an award of interest, shall be final and binding upon the parties to the dispute. An award of arbitration concerning a measure of a sub-national government or authority of the disputing Contracting Party shall provide that the Contracting Party may pay monetary damages in lieu of any other remedy granted. Each Contracting Party shall carry out without delay any such award and shall make provision for the effective enforcement in its Area of such awards.

ARTICLE 27

SETTLEMENT OF DISPUTES BETWEEN CONTRACTING PARTIES

1. Contracting Parties shall endeavour to settle disputes concerning the application or interpretation of this Treaty through diplomatic channels.
2. If a dispute has not been settled in accordance with paragraph (1) within a reasonable period of time, either party thereto may, except as otherwise provided in this Treaty or agreed in writing by the Contracting Parties, and except as concerns the application or interpretation of Article 6 or Article 19 or, for Contracting Parties listed in Annex IA, the last sentence of Article 10(1), upon written notice to the other party to the dispute submit the matter to an ad hoc tribunal under this Article.
3. Such an ad hoc arbitral tribunal shall be constituted as follows:
- a) The Contracting Party instituting the proceedings shall appoint one member of the tribunal and inform the other Contracting Party to the dispute of its appointment within 30 days of receipt of the notice referred to in paragraph (2) by the other Contracting Party;
 - b) Within 60 days of the receipt of the written notice referred to in paragraph (2), the other Contracting Party party to the dispute shall appoint one member. If the appointment is not made within the time limit prescribed, the Contracting Party having instituted the proceedings may, within 90 days of the receipt of the written notice referred to in paragraph (2), request that the appointment be made in accordance with subparagraph (d);
 - c) A third member, who may not be a national or citizen of a Contracting Party party to the dispute, shall be appointed by the Contracting Parties parties to the dispute. That member shall be the President of the tribunal. If, within 150 days of the receipt of the notice referred to in paragraph (2), the Contracting Parties are unable to agree on the appointment of a third member, that appointment shall be made, in accordance with subparagraph (d), at the request of either Contracting Party submitted within 180 days of the receipt of that notice;
 - d) Appointments requested to be made in accordance with this paragraph shall be made by the Secretary-General of the Permanent Court of International Arbitration within 30 days of the receipt of a request to do so. If the Secretary-General is prevented from discharging this task, the appointments shall be made by the First Secretary of the Bureau. If the latter, in turn, is

- prevented from discharging this task, the appointments shall be made by the most senior Deputy;
- e) Appointments made in accordance with subparagraphs (a) to (d) shall be made with regard to the qualifications and experience, particularly in matters covered by this Treaty, of the members to be appointed;
 - f) In the absence of an agreement to the contrary between the Contracting Parties, the Arbitration Rules of UNCITRAL shall govern, except to the extent modified by the Contracting Parties parties to the dispute or by the arbitrators. The tribunal shall take its decisions by a majority vote of its members;
 - g) The tribunal shall decide the dispute in accordance with this Treaty and applicable rules and principles of international law;
 - h) The arbitral award shall be final and binding upon the Contracting Parties parties to the dispute;
 - i) Where, in making an award, a tribunal finds that a measure of a regional or local government or authority within the Area of a Contracting Party listed in Part I of Annex P is not in conformity with this Treaty, either party to the dispute may invoke the provisions of Part II of Annex P;
 - j) The expenses of the tribunal, including the remuneration of its members, shall be borne in equal shares by the Contracting Parties parties to the dispute. The tribunal may, however, at its discretion direct that a higher proportion of the costs be paid by one of the Contracting Parties parties to the dispute;
 - k) Unless the Contracting Parties parties to the dispute agree otherwise, the tribunal shall sit in The Hague, and use the premises and facilities of the Permanent Court of Arbitration;
 - l) A copy of the award shall be deposited with the Secretariat which shall make it generally available.

ARTICLE 28

NON-APPLICATION OF ARTICLE 27 TO CERTAIN DISPUTES

A dispute between Contracting Parties with respect to the application or interpretation of Article 5 or 29 shall not be settled under Article 27 unless the Contracting Parties parties to the dispute so agree.

PART VI

TRANSITIONAL PROVISIONS

ARTICLE 29

INTERIM PROVISIONS ON TRADE-RELATED MATTERS

1. The provisions of this Article shall apply to trade in Energy Materials and Products while any Contracting Party is not a party to the GATT and Related Instruments.
2.
 - a) Trade in Energy Materials and Products between Contracting Parties at least one of which is not a party to the GATT or a relevant Related Instrument shall be governed, subject to subparagraphs (b) and (c) and to the exceptions and rules provided for in Annex G, by the provisions of GATT 1947 and Related Instruments, as applied on 1 March 1994 and practised with regard to Energy Materials and Products by parties to GATT 1947 among themselves, as if all Contracting Parties were parties to GATT 1947 and Related Instruments.
 - b) Such trade of a Contracting Party which is a state that was a constituent part of the former Union of Soviet Socialist Republics may instead be governed, subject to the provisions of Annex TFU, by an agreement between two or more such states, until 1 December 1999 or the admission of that Contracting Party to the GATT, whichever is the earlier.
 - c) As concerns trade between any two parties to the GATT, subparagraph (a) shall not apply if either of those parties is not a party to GATT 1947.
3. Each signatory to this Treaty, and each state or Regional Economic Integration Organization acceding to this Treaty, shall on the date of its signature or of its deposit of its instrument of accession provide to the Secretariat a list of all tariff rates and other charges levied on Energy

Materials and Products at the time of importation or exportation, notifying the level of such rates and charges applied on such date of signature or deposit. Any changes to such rates or other charges shall be notified to the Secretariat, which shall inform the Contracting Parties of such changes.

4. Each Contracting Party shall endeavour not to increase any tariff rate or other charge levied at the time of importation or exportation:
 - a) in the case of the importation of Energy Materials and Products described in Part I of the Schedule relating to the Contracting Party referred to in article II of the GATT, above the level set forth in that Schedule, if the Contracting Party is a party to the GATT;
 - b) in the case of the exportation of Energy Materials and Products, and that of their importation if the Contracting Party is not a party to the GATT, above the level most recently notified to the Secretariat, except as permitted by the provisions made applicable by subparagraph (2)(a).
5. A Contracting Party may increase such tariff rate or other charge above the level referred to in paragraph (4) only if:
 - a) in the case of a rate or other charge levied at the time of importation, such action is not inconsistent with the applicable provisions of the GATT other than those provisions of GATT 1947 and Related Instruments listed in Annex G and the corresponding provisions of GATT 1994 and Related Instruments; or
 - b) it has, to the fullest extent practicable under its legislative procedures, notified the Secretariat of its proposal for such an increase, given other interested Contracting Parties reasonable opportunity for consultation with respect to its proposal, and accorded consideration to any representations from such Contracting Parties.
6. Signatories undertake to commence negotiations not later than 1 January 1995 with a view to concluding by 1 January 1998, as appropriate in the light of any developments in the world trading system, a text of an amendment to this Treaty which shall, subject to conditions to be laid down therein, commit each Contracting Party not to increase such tariffs or charges beyond the level prescribed under that amendment.
7. Annex D shall apply to disputes regarding compliance with provisions applicable to trade under this Article and, unless both Contracting Parties agree otherwise, to disputes regarding compliance with Article 5 between Contracting Parties at least one of which is not a party to the GATT, except that Annex D shall not apply to any dispute between Contracting Parties, the substance of which arises under an agreement that:
 - a) has been notified in accordance with and meets the other requirements of subparagraph (2)(b) and Annex TFU; or
 - b) establishes a free-trade area or a customs union as described in article XXIV of the GATT.

ARTICLE 30

DEVELOPMENTS IN INTERNATIONAL TRADING ARRANGEMENTS

Contracting Parties undertake that in the light of the results of the Uruguay Round of Multilateral Trade Negotiations embodied principally in the Final Act thereof done at Marrakesh, 15 April 1994, they will commence consideration not later than 1 July 1995 or the entry into force of this Treaty, whichever is the later, of appropriate amendments to this Treaty with a view to the adoption of any such amendments by the Charter Conference.

ARTICLE 31

ENERGY-RELATED EQUIPMENT

The provisional Charter Conference shall at its first meeting commence examination of the inclusion of energy-related equipment in the trade provisions of this Treaty.

ARTICLE 32

TRANSITIONAL ARRANGEMENTS

1. In recognition of the need for time to adapt to the requirements of a market economy, a Contracting Party listed in Annex T may temporarily suspend full compliance with its obligations

under one or more of the following provisions of this Treaty, subject to the conditions in paragraphs (3) to (6):

Article 6(2) and (5)

Article 7(4)

Article 9(1)

Article 10(7) – specific measures

Article 14(1)(d) – related only to transfer of unspent earnings

Article 20(3)

Article 22(1) and (3)

2. Other Contracting Parties shall assist any Contracting Party which has suspended full compliance under paragraph (1) to achieve the conditions under which such suspension can be terminated. This assistance may be given in whatever form the other Contracting Parties consider most effective to respond to the needs notified under subparagraph (4)(c) including, where appropriate, through bilateral or multilateral arrangements.
3. The applicable provisions, the stages towards full implementation of each, the measures to be taken and the date or, exceptionally, contingent event, by which each stage shall be completed and measure taken are listed in Annex T for each Contracting Party claiming transitional arrangements. Each such Contracting Party shall take the measure listed by the date indicated for the relevant provision and stage as set out in Annex T. Contracting Parties which have temporarily suspended full compliance under paragraph (1) undertake to comply fully with the relevant obligations by 1 July 2001. Should a Contracting Party find it necessary, due to exceptional circumstances, to request that the period of such temporary suspension be extended or that any further temporary suspension not previously listed in Annex T be introduced, the decision on a request to amend Annex T shall be made by the Charter Conference.
4. A Contracting Party which has invoked transitional arrangements shall notify the Secretariat no less often than once every 12 months:
 - a) of the implementation of any measures listed in its Annex T and of its general progress to full compliance;
 - b) of the progress it expects to make during the next 12 months towards full compliance with its obligations, of any problem it foresees and of its proposals for dealing with that problem;
 - c) of the need for technical assistance to facilitate completion of the stages set out in Annex T as necessary for the full implementation of this Treaty, or to deal with any problem notified pursuant to subparagraph (b) as well as to promote other necessary market-oriented reforms and modernization of its energy sector;
 - d) of any possible need to make a request of the kind referred to in paragraph (3).
5. The Secretariat shall:
 - a) circulate to all Contracting Parties the notifications referred to in paragraph (4);
 - b) circulate and actively promote, relying where appropriate on arrangements existing within other international organizations, the matching of needs for and offers of technical assistance referred to in paragraph (2) and subparagraph (4)(c);
 - c) circulate to all Contracting Parties at the end of each six month period a summary of any notifications made under subparagraph (4)(a) or (d).
6. The Charter Conference shall annually review the progress by Contracting Parties towards implementation of the provisions of this Article and the matching of needs and offers of technical assistance referred to in paragraph (2) and subparagraph (4)(c). In the course of that review it may decide to take appropriate action.

PART VII

STRUCTURE AND INSTITUTIONS

ARTICLE 33

ENERGY CHARTER PROTOCOLS AND DECLARATIONS

1. The Charter Conference may authorize the negotiation of a number of Energy Charter Protocols or Declarations in order to pursue the objectives and principles of the Charter.

2. Any signatory to the Charter may participate in such negotiation.
3. A state or Regional Economic Integration Organization shall not become a party to a Protocol or Declaration unless it is, or becomes at the same time, a signatory to the Charter and a Contracting Party to this Treaty.
4. Subject to paragraph (3) and subparagraph (6)(a), final provisions applying to a Protocol shall be defined in that Protocol.
5. A Protocol shall apply only to the Contracting Parties which consent to be bound by it, and shall not derogate from the rights and obligations of those Contracting Parties not party to the Protocol.
6.
 - a) A Protocol may assign duties to the Charter Conference and functions to the Secretariat, provided that no such assignment may be made by an amendment to a Protocol unless that amendment is approved by the Charter Conference, whose approval shall not be subject to any provisions of the Protocol which are authorized by subparagraph (b).
 - b) A Protocol which provides for decisions thereunder to be taken by the Charter Conference may, subject to subparagraph (a), provide with respect to such decisions:
 - i. for voting rules other than those contained in Article 36;
 - ii. that only parties to the Protocol shall be considered to be Contracting Parties for the purposes of Article 36 or eligible to vote under the rules provided for in the Protocol.

ARTICLE 34

ENERGY CHARTER CONFERENCE

1. The Contracting Parties shall meet periodically in the Energy Charter Conference (referred to herein as the "Charter Conference") at which each Contracting Party shall be entitled to have one representative. Ordinary meetings shall be held at intervals determined by the Charter Conference.
2. Extraordinary meetings of the Charter Conference may be held at such times as may be determined by the Charter Conference, or at the written request of any Contracting Party, provided that, within six weeks of the request being communicated to the Contracting Parties by the Secretariat, it is supported by at least one-third of the Contracting Parties.
3. The functions of the Charter Conference shall be to:
 - a) carry out the duties assigned to it by this Treaty and any Protocols;
 - b) keep under review and facilitate the implementation of the principles of the Charter and of the provisions of this Treaty and the Protocols;
 - c) facilitate in accordance with this Treaty and the Protocols the coordination of appropriate general measures to carry out the principles of the Charter;
 - d) consider and adopt programmes of work to be carried out by the Secretariat;
 - e) consider and approve the annual accounts and budget of the Secretariat;
 - f) consider and approve or adopt the terms of any headquarters or other agreement, including privileges and immunities considered necessary for the Charter Conference and the Secretariat;
 - g) encourage cooperative efforts aimed at facilitating and promoting market-oriented reforms and modernization of energy sectors in those countries of Central and Eastern Europe and the former Union of Soviet Socialist Republics undergoing economic transition;
 - h) authorize and approve the terms of reference for the negotiation of Protocols, and consider and adopt the texts thereof and of amendments thereto;
 - i) authorize the negotiation of Declarations, and approve their issuance;
 - j) decide on accessions to this Treaty;
 - k) authorize the negotiation of and consider and approve or adopt association agreements;
 - l) consider and adopt texts of amendments to this Treaty;
 - m) consider and approve modifications of and technical changes to the Annexes to this Treaty;
 - n) appoint the Secretary-General and take all decisions necessary for the establishment and functioning of the Secretariat including the structure, staff levels and standard terms of employment of officials and employees.

4. In the performance of its duties, the Charter Conference, through the Secretariat, shall cooperate with and make as full a use as possible, consistently with economy and efficiency, of the services and programmes of other institutions and organizations with established competence in matters related to the objectives of this Treaty.
5. The Charter Conference may establish such subsidiary bodies as it considers appropriate for the performance of its duties.
6. The Charter Conference shall consider and adopt rules of procedure and financial rules.
7. In 1999 and thereafter at intervals (of not more than five years) to be determined by the Charter Conference, the Charter Conference shall thoroughly review the functions provided for in this Treaty in the light of the extent to which the provisions of the Treaty and Protocols have been implemented. At the conclusion of each review the Charter Conference may amend or abolish the functions specified in paragraph (3) and may discharge the Secretariat.

ARTICLE 35
SECRETARIAT

1. In carrying out its duties, the Charter Conference shall have a Secretariat which shall be composed of a Secretary-General and such staff as are the minimum consistent with efficient performance.
2. The Secretary-General shall be appointed by the Charter Conference. The first such appointment shall be for a maximum period of five years.
3. In the performance of its duties the Secretariat shall be responsible to and report to the Charter Conference.
4. The Secretariat shall provide the Charter Conference with all necessary assistance for the performance of its duties and shall carry out the functions assigned to it in this Treaty or in any Protocol and any other functions assigned to it by the Charter Conference.
5. The Secretariat may enter into such administrative and contractual arrangements as may be required for the effective discharge of its functions.

ARTICLE 36
VOTING

1. Unanimity of the Contracting Parties Present and Voting at the meeting of the Charter Conference where such matters fall to be decided shall be required for decisions by the Charter Conference to:
 - a) adopt amendments to this Treaty other than amendments to Articles 34 and 35 and Annex T;
 - b) approve accessions to this Treaty under Article 41 by states or Regional Economic Integration Organizations which were not signatories to the Charter as of 16 June 1995;
 - c) authorize the negotiation of and approve or adopt the text of association agreements;
 - d) approve modifications to Annexes EM, NI, G and B;
 - e) approve technical changes to the Annexes to this Treaty; and
 - f) approve the Secretary-General's nominations of panelists under Annex D, paragraph (7).

The Contracting Parties shall make every effort to reach agreement by consensus on any other matter requiring their decision under this Treaty. If agreement cannot be reached by consensus, paragraphs (2) to (5) shall apply.
2. Decisions on budgetary matters referred to in Article 34(3)(e) shall be taken by a qualified majority of Contracting Parties whose assessed contributions as specified in Annex B represent, in combination, at least three-fourths of the total assessed contributions specified therein.
3. Decisions on matters referred to in Article 34(7) shall be taken by a three-fourths majority of the Contracting Parties.
4. Except in cases specified in subparagraphs (1)(a) to (f), paragraphs (2) and (3), and subject to paragraph (6), decisions provided for in this Treaty shall be taken by a three-fourths majority of the Contracting Parties Present and Voting at the meeting of the Charter Conference at which such matters fall to be decided.
5. For purposes of this Article, "Contracting Parties Present and Voting" means Contracting Parties present and casting affirmative or negative votes, provided that the Charter Conference may

decide upon rules of procedure to enable such decisions to be taken by Contracting Parties by correspondence.

6. Except as provided in paragraph (2), no decision referred to in this Article shall be valid unless it has the support of a simple majority of the Contracting Parties.
7. A Regional Economic Integration Organization shall, when voting, have a number of votes equal to the number of its member states which are Contracting Parties to this Treaty; provided that such an Organization shall not exercise its right to vote if its member states exercise theirs, and vice versa.
8. In the event of persistent arrears in a Contracting Party's discharge of financial obligations under this Treaty, the Charter Conference may suspend that Contracting Party's voting rights in whole or in part.

ARTICLE 37

FUNDING PRINCIPLES

1. Each Contracting Party shall bear its own costs of representation at meetings of the Charter Conference and any subsidiary bodies.
2. The cost of meetings of the Charter Conference and any subsidiary bodies shall be regarded as a cost of the Secretariat.
3. The costs of the Secretariat shall be met by the Contracting Parties assessed according to their capacity to pay, determined as specified in Annex B, the provisions of which may be modified in accordance with Article 36(1)(d).
4. A Protocol shall contain provisions to assure that any costs of the Secretariat arising from that Protocol are borne by the parties thereto.
5. The Charter Conference may in addition accept voluntary contributions from one or more Contracting Parties or from other sources. Costs met from such contributions shall not be considered costs of the Secretariat for the purposes of paragraph (3).

PART VIII

FINAL PROVISIONS

ARTICLE 38

SIGNATURE

This Treaty shall be open for signature at Lisbon from 17 December 1994 to 16 June 1995 by the states and Regional Economic Integration Organizations which have signed the Charter.

ARTICLE 39

RATIFICATION, ACCEPTANCE OR APPROVAL

This Treaty shall be subject to ratification, acceptance or approval by signatories. Instruments of ratification, acceptance or approval shall be deposited with the Depositary.

ARTICLE 40

APPLICATION TO TERRITORIES

1. Any state or Regional Economic Integration Organization may at the time of signature, ratification, acceptance, approval or accession, by a declaration deposited with the Depositary, declare that the Treaty shall be binding upon it with respect to all the territories for the international relations of which it is responsible, or to one or more of them. Such declaration shall take effect at the time the Treaty enters into force for that Contracting Party.
2. Any Contracting Party may at a later date, by a declaration deposited with the Depositary, bind itself under this Treaty with respect to other territory specified in the declaration. In respect of such territory the Treaty shall enter into force on the ninetieth day following the receipt by the Depositary of such declaration.
3. Any declaration made under the two preceding paragraphs may, in respect of any territory specified in such declaration, be withdrawn by a notification to the Depositary. The withdrawal

shall, subject to the applicability of Article 47(3), become effective upon the expiry of one year after the date of receipt of such notification by the Depositary.

4. The definition of "Area" in Article 1(10) shall be construed having regard to any declaration deposited under this Article.

ARTICLE 41
ACCESSION

This Treaty shall be open for accession, from the date on which the Treaty is closed for signature, by states and Regional Economic Integration Organizations which have signed the Charter, on terms to be approved by the Charter Conference. The instruments of accession shall be deposited with the Depositary.

ARTICLE 42
AMENDMENTS

1. Any Contracting Party may propose amendments to this Treaty.
2. The text of any proposed amendment to this Treaty shall be communicated to the Contracting Parties by the Secretariat at least three months before the date on which it is proposed for adoption by the Charter Conference.
3. Amendments to this Treaty, texts of which have been adopted by the Charter Conference, shall be communicated by the Secretariat to the Depositary which shall submit them to all Contracting Parties for ratification, acceptance or approval.
4. Instruments of ratification, acceptance or approval of amendments to this Treaty shall be deposited with the Depositary. Amendments shall enter into force between Contracting Parties having ratified, accepted or approved them on the ninetieth day after deposit with the Depositary of instruments of ratification, acceptance or approval by at least three-fourths of the Contracting Parties. Thereafter the amendments shall enter into force for any other Contracting Party on the ninetieth day after that Contracting Party deposits its instrument of ratification, acceptance or approval of the amendments.

ARTICLE 43
ASSOCIATION AGREEMENTS

1. The Charter Conference may authorize the negotiation of association agreements with states or Regional Economic Integration Organizations, or with international organizations, in order to pursue the objectives and principles of the Charter and the provisions of this Treaty or one or more Protocols.
2. The relationship established with and the rights enjoyed and obligations incurred by an associating state, Regional Economic Integration Organization, or international organization shall be appropriate to the particular circumstances of the association, and in each case shall be set out in the association agreement.

ARTICLE 44
ENTRY INTO FORCE

1. This Treaty shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance or approval thereof, or of accession thereto, by a state or Regional Economic Integration Organization which is a signatory to the Charter as of 16 June 1995.
2. For each state or Regional Economic Integration Organization which ratifies, accepts or approves this Treaty or accedes thereto after the deposit of the thirtieth instrument of ratification, acceptance or approval, it shall enter into force on the ninetieth day after the date of deposit by such state or Regional Economic Integration Organization of its instrument of ratification, acceptance, approval or accession.

3. For the purposes of paragraph (1), any instrument deposited by a Regional Economic Integration Organization shall not be counted as additional to those deposited by member states of such Organization.

ARTICLE 45

PROVISIONAL APPLICATION

1. Each signatory agrees to apply this Treaty provisionally pending its entry into force for such signatory in accordance with Article 44, to the extent that such provisional application is not inconsistent with its constitution, laws or regulations.
2.
 - a) Notwithstanding paragraph (1) any signatory may, when signing, deliver to the Depositary a declaration that it is not able to accept provisional application. The obligation contained in paragraph (1) shall not apply to a signatory making such a declaration. Any such signatory may at any time withdraw that declaration by written notification to the Depositary.
 - b) Neither a signatory which makes a declaration in accordance with subparagraph (a) nor Investors of that signatory may claim the benefits of provisional application under paragraph (1).
 - c) Notwithstanding subparagraph (a), any signatory making a declaration referred to in subparagraph (a) shall apply Part VII provisionally pending the entry into force of the Treaty for such signatory in accordance with Article 44, to the extent that such provisional application is not inconsistent with its laws or regulations.
3.
 - a) Any signatory may terminate its provisional application of this Treaty by written notification to the Depositary of its intention not to become a Contracting Party to the Treaty. Termination of provisional application for any signatory shall take effect upon the expiration of 60 days from the date on which such signatory's written notification is received by the Depositary.
 - b) In the event that a signatory terminates provisional application under subparagraph (a), the obligation of the signatory under paragraph (1) to apply Parts III and V with respect to any Investments made in its Area during such provisional application by Investors of other signatories shall nevertheless remain in effect with respect to those Investments for twenty years following the effective date of termination, except as otherwise provided in subparagraph (c).
 - c) Subparagraph (b) shall not apply to any signatory listed in Annex PA. A signatory shall be removed from the list in Annex PA effective upon delivery to the Depositary of its request therefor.
4. Pending the entry into force of this Treaty the signatories shall meet periodically in the provisional Charter Conference, the first meeting of which shall be convened by the provisional Secretariat referred to in paragraph (5) not later than 180 days after the opening date for signature of the Treaty as specified in Article 38.
5. The functions of the Secretariat shall be carried out on an interim basis by a provisional Secretariat until the entry into force of this Treaty pursuant to Article 44 and the establishment of a Secretariat.
6. The signatories shall, in accordance with and subject to the provisions of paragraph (1) or subparagraph (2)(c) as appropriate, contribute to the costs of the provisional Secretariat as if the signatories were Contracting Parties under Article 37(3). Any modifications made to Annex B by the signatories shall terminate upon the entry into force of this Treaty.
7. A state or Regional Economic Integration Organization which, prior to this Treaty's entry into force, accedes to the Treaty in accordance with Article 41 shall, pending the Treaty's entry into force, have the rights and assume the obligations of a signatory under this Article.

ARTICLE 46

RESERVATIONS

No reservations may be made to this Treaty.

ARTICLE 47
WITHDRAWAL

1. At any time after five years from the date on which this Treaty has entered into force for a Contracting Party, that Contracting Party may give written notification to the Depositary of its withdrawal from the Treaty.
2. Any such withdrawal shall take effect upon the expiry of one year after the date of the receipt of the notification by the Depositary, or on such later date as may be specified in the notification of withdrawal.
3. The provisions of this Treaty shall continue to apply to Investments made in the Area of a Contracting Party by Investors of other Contracting Parties or in the Area of other Contracting Parties by Investors of that Contracting Party as of the date when that Contracting Party's withdrawal from the Treaty takes effect for a period of 20 years from such date.
4. All Protocols to which a Contracting Party is party shall cease to be in force for that Contracting Party on the effective date of its withdrawal from this Treaty.

ARTICLE 48
STATUS OF ANNEXES AND DECISIONS

The Annexes to this Treaty and the Decisions set out in Annex 2 to the Final Act of the European Energy Charter Conference signed at Lisbon on 17 December 1994 are integral parts of the Treaty.

ARTICLE 49
DEPOSITARY

The Government of the Portuguese Republic shall be the Depositary of this Treaty.

ARTICLE 50
AUTHENTIC TEXTS

In witness whereof the undersigned, being duly authorized to that effect, have signed this Treaty in English, French, German, Italian, Russian and Spanish, of which every text is equally authentic, in one original, which will be deposited with the Government of the Portuguese Republic.

Done at Lisbon on the seventeenth day of December in the year one thousand nine hundred and ninety-four.